

Hatalom és Fogytékosság
Hetedik Fogytékosságtudományi
Konferencia

Absztraktkötet

Power and Disability
Seventh Disability Studies Conference
Book of Abstracts

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Társadalomtudományi
Kutatóközpont

 A MAGYAR
TUDOMÁNYI
KÖZPONT
 Magyar Tudományok
Akadémiája

 E-L-T-E
BGGYK

 AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM
AZ INNOVÁCIÓ LEVELEI ÉTE

Szerkesztők: Rékasi Nikolett, drs., Sándor Anikó, PhD

Szakmai lektor: dr. habil. Bánfalvy Csaba, PhD

Magyar nyelvi lektor: Hernádi Ilona, PhD

Angol nyelvi lektorok: James Craymer, Patrick Mallowney, Svastics Carmen, drs.

A konferencia Tudományos Bizottságának elnöke: Könczei György, DSc

Kiadó: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Kiadás helye: Budapest

Felelős kiadó: dr. habil. Papp Gabriella, PhD, dékán

ISBN 978-963-7155-90-1

A konferenciakötet a Hetedik Fogytékosságtudományi Konferencia absztraktjait tartalmazza. A konferencia nem valósulhatott volna meg az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, az ELTE Tudományos Tanácsa, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Gyógypedagógia Fejlesztéséért Alapítvány és a Társadalomtudományi Kutatóintézet, valamint az ELTE Speciális Hallgatói Ügyeket Támogató Iroda támogatása nélkül.

**Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
Budapest
2019**

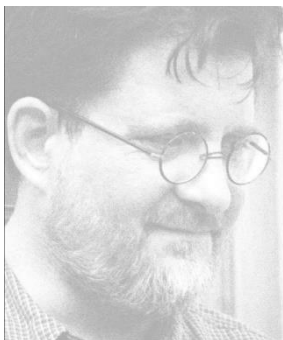
Tartalomjegyzék/Table of contents

A profizmus újrafogalmazása 7=10, avagy egy értékvilág evolúciójához	7
A konferencia programja	9
Vitaindító előadások.....	13
Ghai, Anita: Lehetőségek és ígéretek: fogyatékoságtudomány a gyakorlatban.....	15
Walmsley, Jan: Inkluzív kutatás intellektuális fogyatékosággal élő emberekkel – kezdetek, kihívások, előnyök	18
Szekcióelőadások (alfabetikus sorrendben)	19
Andor Csaba: Foucault felvet, Heidegger válaszol? – párhuzamok a mindennapiság és a hatalomalattiság között	20
Bakonyi Eszter: A fogyatékos emberek tudatosítása, fogyasztóként hatalommal való felruházása a digitális világban. Konceptcionális eltérések az európai régiók között a fogyatékos emberekkel való kommunikációban	21
Bauer Júlia – Sárközi Sámuel: Partecipatív kutatás photovoice módszerrel	23
Bányai Borbála – Légmán Anna: Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén- pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon	24
Candlish, Ruth: A fogyatékosággal élő személyek politikai képvisellete - a leíró és érdemi képvisellete formáinak és mechanizmusainak feltárása a törvényhozásban ...	25
Cioanca, Antonia: Demokrácia és hiányzó polgárok: Az intellektuális és pszichoszociális fogyatékosággal élő emberek szavazati lehetőségei és választási részvétele	27
Fiala-Butora János: A fogyatékos emberek választójoga a képességszemlélet elméletének tükrében: a méltóság nyomában?	29
Flamich Mária – Hoffmann Mária Rita – Gombás Judit: A láthatatlan hatalom narratívái — Szavak, tettek, reflexiók és összefüggéseik	30
Gyöngyösi Katalin – Balog Gyula – Erdőhegyi Márta: Segítség vagy ellenőrzés? A hatalom működése hajléktalan és lelki, mentális nehézségekkel küzdő (pszichoszociális fogyatékosággal élő) emberek életében	31
Hangya Dóra: "...Annyi, de annyi dolog érdekel az életben." Fogyatékosággal élő felnőttek iskolarendszeren kívüli felnőttképzéshez való egyenlő esélyű hozzáféréseinek aktuális kérdései.....	33
Horváth Noémi: Inkluzív oktatás a hazai gyógypedagógia alapszakos képzésben ..	35
Hruskó Erika – Udvarhelyi Éva Tessa: „Itt az ember a gondolkodáshoz és cselekvéshez társakra, szövetségeseire talál” – a részvételi akciókutatástól az érdekvédelemig	37
Jonutyė, Jurga – Šmitienė, Giedrė: A szovjet épségizmus inverziói a mai Litvániában	38
Karsakpayeva, Madina: Az otthontanulás, mint az elnyomás és a hatalom eszköze a fogyatékosággal élő tanulók esetében - Kazahsztáni példa	39
Kazakevich, Olia: Fogyatékoság, nőiesség, hatás: fogyatékosággal élő gyermeket nevelő édesanyák Oroszországban	40

Keszi Roland: Mesterséges intelligencia, munkaerőpiac, fogyatékoság - Néhány megfontolás empirikus szociológiai kutatási eredmények fényében.....	41
Kisari Károly: Csodavár-modell – a változás jó.....	42
Kiss Virág: Empowerment művészet által.....	43
Kolonics Krisztián: Másság-teremtés avagy légy önmagad!.....	45
Kovács Gábor: Innovációs trendek a munkapiacra - miként reagálunk a fogyatékosággal élő emberek szükségleteire?	46
Maléth Anett: Milyen fogaskerekeknek kellene mozgásba lendülniük ahhoz, hogy a támogatott döntéshozatal Magyarországon szélesebb körben elterjedhessen?.....	48
Ótött-Kovács Réka: A könnyen érthető kérdőíves kikérdezés tapasztalatai	50
Péter Orsolya Márta: Isteni ajándék vagy isteni átok? A testi és értelmi fogyatékoság ábrázolása az ókori római forrásokban.....	52
Petri Gábor: Értelmi fogyatékos és autista emberek önérvényesítése – A fogyatékosügyi érdekvédelem mostohagyerekei?	53
Suha Brigitta: Generációs identitásválság a társadalmi másság-teremtés tükrében: "Halló ember vagyok egy hallássérült ember lelkével!"	54
Svastics Carmen, Tóth Bianka: Az új Országos Fogyatékosügyi Program, valamint a végrehajtására vonatkozó intézkedési tervben foglalt feladatok megvalósításának időarányos teljesítéséről szóló jelentés (B/3587. szám) elfogadásáról tartott Országos Népjóléti Bizottsági ülés (2015. március 25.) kritikai diskurzus elemzése .	56
Tóth Miklós Bálint: Néhány gondolat a kritikai fogyatékoságtudomány hatalomelméleti alapvetéseiről	58
van't Ende, Floor: Felsőoktatási politikák a tudásalapú társadalomért: a fogyatékoság szerepe (Esettanulmány az Európai Unióról, a tudásgazdaság készségeire összpontosítva)	59
ENGLISH VERSION.....	61
Redefining professionalism: 7=10, or the evolution of a world of values	62
Program of the conference	64
Keynote presentations	69
Ghai, Anita: Disability Studies and Engaged Practice: a Potential and Promise.....	71
Walmsley, Jan: Inclusive Research with People with Intellectual Disabilities – Origins, Challenges and Benefits.....	74
Andor, Csaba: Foucault asks, Heidegger answers? – similarities between everydayness and being the subject of biopower	75
Bakonyi, Eszter: Consumer Empowerment of Disabled People and the Digital World. Conceptual Differences in Europe Concerning Communication with Disabled People	76
Bauer, Júlia – Sárközi, Sámuel: Participatory Research Using Photovoice Method .	78
Bányai, Borbála – Légmán, Anna: Institutions in the Field of Labour Market Rehabilitation – “Patients” with Psychiatric Diagnoses in the Labour Market	79

Candlish, Ruth: The Political Representation of Disabled People – Exploring the Forms and Mechanisms behind Descriptive and Substantive Representation in Legislatures	80
Cioanca, Antonia: Democracy and Absent Citizens: Voting Capacity and the Electoral Participation of People with Cognitive and Mental Impairment	81
Fiala-Butora, János: The Capabilities Approach and Voting by Persons with Disabilities: In Pursuit of Dignity?	83
Flamich, Mária – Hoffmann, Mária Rita – Gombás, Judit: Narratives of Invisible Power – Words, Actions, Reflections and their Relations	84
Gyöngyösi, Katalin – Balog, Gyula – Erdőhegyi, Márta: Support or Control? The Operation of Power in the Lives of People Experiencing Homelessness and Mental Health Difficulties (psychosocial disability)	85
Hangya, Dóra: “...So many things in life I am interested in” The Complex Inspection of Equal Opportunity Access to Non-Formal Education for Adults with Disabilities ..	87
Horváth, Noémi: Inclusive Teaching in the Hungarian Special Needs Education Teacher BA Programs	88
Hruskó, Erika – Udvarhelyi, Éva Tessa: “Here you will find partners and allies for both thinking and doing” – From Participatory Action Research to Advocacy.....	90
Jonutytė, Jurga – Šmitienė, Giedrė: Inversions of Soviet Ableism in the Contemporary Lithuania	91
Karsakpayeva, Madina: Homeschooling as oppression & power for students with disabilities. The case of Kazakhstan.....	92
Kazakevich, Olia: Disability, Femininity, and Effect: Mothers of Children with Disabilities in Russia.....	93
Keszi, Roland: Artificial Intelligence, Labour Market, Disability - Some considerations in the Light of Empirical Sociological Research	94
Kisari, Károly: Fun4All Model – the Change is Good	95
Kiss, Virág: Empowerment through Art.....	96
Kolonics, Krisztián: Creating otherness or being yourself!.....	98
Kovács, Gábor: Innovation trends in the labour market - How do we respond to the needs of people with disabilities?	99
Maléth, Anett: What Wheels Must We Set in Motion to Foster Supported Decision-Making in Hungary?.....	100
Ótót-Kovács, Réka: Research experiences using easy-to-understand questionnaires	101
Péter, Orsolya Márta: Divine Gift or Divine Curse? Depictions of Physical and Intellectual Disability in Ancient Roman Sources.....	103
Petri, Gábor: Self-advocacy of people with learning disabilities and autistic people	104
Suha, Brigitta: Generational Identity Crisis in the Light of Creating Social Diversity: “I am a Hearing Person Holding the Spirit of a Person with Hearing Impairment!”	105
Svastics, Carmen – Tóth, Bianka: Critical Discourse Analysis of the Hungarian Parliament’s Social Welfare Committee Meeting (held 25th March 2015) adopting the	

New National Disability Programme, as well as the Periodic Report on the Action Plan for the Implementation of Tasks (Report No. 3587).....	107
Tóth, Miklós Bálint: Commentaries on the Foundations of Power Theory of Critical Disability Studies	109
van't Ende, Floor: Higher Education Policies for the Knowledge Society: the Place of (Dis)ability (A Case Study of the European Union with a Focus on Skills for the Knowledge Economy).....	110

A profizmus újrafogalmazása 7=10, avagy egy értékvilág evolúciójához

*Előszó a Hetedik Fogyatékoságtudományi Konferencia
absztraktkötetéhez*

„Von Ehre ohne Ruhm
Von Größe ohne Glanz
Von Würde ohne Sold”
Walter Benjamin¹

A címbeli fogalmi tornamutatvány nem a matematikai lehetetlent kísérti, hanem arra utal, hogy immár tizedszer tartunk össze, hogy – a nemzetközi közeget is megidézve – lépünk egy szintet tudományterületünkön. Azért lehet ez így, mert a kezdetekben már elindultunk az ún. Fogyatékoságtudományi Szabadegyetemekkel. Mindjárt hárommal. Ezen az úton sok minden változott, de valami az elmúlt, összesen 10 évben állandó maradt: az pedig *a háttér*. Kétszeresen is. Mert két motívum van a háttérben: egy színhelybeli, vagy, ha tetszik: *képi*, s ez a Bárczi (az ELTE Bárczi Gusztávról nevezett Gyógypedagógiai Kara) – és egy *dinamikus*, ami nem más, mint *a Műhely*. Mindaz a hatalmas tömegű gondolati, szervezői, szerkesztői, sőt: *fund-raiser* stb. munka, amely egy-egy ilyen, mondjuk nagyjából 400 fős konferencia lehetőségi föltételét megteremti, a Fogyatékoságtudományi Doktori Műhelyből sarjad.

A Műhely maga egy organizmus. Tagjai és fegyelmezett munkája révén magát neveli, maga fejlődik. Haladásának kulcsa nem az *irányításban van*, hanem abban, hogy hagyjuk fejlődni – a benne dolgozók által. Értékvilágának van egy, lényegét tekintve a kezdetektől *standard* eleme. Ez pedig az önzetlenség, azaz egy-egy nagybetűs ügy szolgálata – amelynek viszont változnak, tisztulnak, és talán radikalizálódnak is a tartalmai.

A kezdetekben még illett rá a magyar szellemi élet egyik karakteres alakjának, Kindler József (1929-2010) professzornak a *bon mot*-ja. Ő, bizonyos korabeli felkérések, projektek – melyekhez persze odatette magát, odatettük magunkat –, kapcsán mondta néha ezt, *még nyilvánvaló iróniával*: „dicsőség kétes – fizetség semmi.”

Aztán, miután ez alkalmanként föl is merült a Műhelyben, a tartalma e jelmondatnak átalakult a következőre: „fizetség semmi, dicsőség meg nem kell”. Ami tűnhet

¹ Benjamin, Walter (Detlef Holz) 1936. *Deutsche Menschen*. Eine Folge von Briefen. Suhrkamp Verlag, 1979.

negatívnak, sőt akár teljesen negatívnak is – de legkevésbé sem az. Sőt, még eggyel pozitívabb is, mint a Kindler mondása.

Mert már radikálisabb. Ugyanis miközben az övé mögött is az volt, mint ez mögött: az, hogy nem baj, ha nincsen pénz érte, és az sem baj, ha a dicsőség bizonytalan: *mert egyáltalán nem azért csináljuk* – itt mégis tetten érhető egy változás. Ha ugyanis *még csak nem is kell*, az azért igazi erő, mert elképesztő, alkotásba forgatható szabadságot nyújt a nagy mennyiségű konferenciaalkotó munka végzőinek. Mivel, ha ezekről le tudunk – N. B.: *az adott vonatkozásban* – mondani, akkor végezhetjük ezt a munkát anélkül, hogy bármi, még akár „töredéknárcizmusunk”, azaz pl. a saját magunk dicsőség utáni vágya sakkban tartana bennünket.

Nos, ez a valójában egyszerű értékhordozó gondolat munkál a Műhely mögött. És ennyiben a hét=tíz konferencia mögött is.

De még az is előfordulhat, hogy van további útja ennek az értékevolúciónak. Az alábbi három sort például a filozófus, Walter Benjamin – 1892-1940 – írta egy szilfid, s Svájcban megjelent kötet elé 1936-ban, emigrációja idején (Detlef Holz álnéven):

„A hírnév nélküli tisztességről
A ragyogás nélküli nagyságról
A zsold nélküli méltóságról”²

Azért, hogy a 2019-es esztendőben nyitott közegben és szervezetten ismét összejöhetünk több százan: rengetegféle színű emberek – kutatók, Kollégák, érintett személyek; valamennyien a fogyatékoság talányos jelenségétől megérintve –, hogy *senkit sem kirekesztve*, együtt gondolkodjunk, köszönet illeti még az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karát és a Speciális Hallgatói Ügyeket Támogató Irodát azért, mert lehetővé teszik a rendezvény egyenlő esélyű hozzáférését. Ezen kívül köszönjük az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, az ELTE Tudományos Tanácsa, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, a Gyógypedagógia Fejlesztéséért Alapítvány és a Társadalomtudományi Kutatóintézet részéről érkezett támogatást is.

Budapest, 2019. november

Könczei György,
a konferencia Tudományos Bizottságának elnöke

² Berényi Gábor fordítása. Benjamin, Walter 1984. *Német emberek*. Budapest, Európa Könyvkiadó, p. 5.

A konferencia programja

Első nap

Levezető elnökök:	
Cserti-Szauer Csilla, drs. (ELTE BGGYK) – Csángó Dániel (ELTE BGGYK)	
09.00-10.00	Érkezés, regisztráció
Megnyitó	
10.00-10.10	Moderátori keretezés (Együtt oktatunk és kutatunk! bemutatása)
10.10-10.20	dr. habil. Papp Gabriella, PhD (ELTE BGGYK): Dékáni megnyitó
10.20-10.25	Könczei György, DSc (ELTE BGGYK): Intézetigazgatói köszöntő
10.25-10.30	Moderátori keretezés
10.30-11.30	Vitaindító előadás I. Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies): Lehetőségek és ígéret: fogyatékoságtudomány a gyakorlatban
11.30-11.35	Livits Réka grafikus jegyzetelő összefoglalása
11.35-12.00	<i>Kávészünet</i>
12.00-13.00	Vitaindító előadás II. Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University): Inkluzív kutatás a gyakorlatban
13.00-13.05	Livits Réka grafikus jegyzetelő összefoglalása
13.05-13.10	Moderátori keretezés
13.10-14.30	<i>Ebédészünet</i>
13.20-13.40	Kiállítás megnyitó (A épület fszt. keresztfolyosó) - A Magyar Williams Szindróma Társaság fotókiállítása
14.30-16.30	Párhuzamos tematikus szekciók
1. szekció	Inkluzív oktatás és kutatás a felsőoktatásban Levezető elnökök: Kozma Turnpenny Ágnes, PhD (University of Kent) – Horváth Péter László, drs. (ELTE BGGYK) Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University): Kutatás értelmi sérült személyekkel Bauer Júlia (SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar), Sárközi Sámuel (participatív kutató): Participatív kutatás photovoice módszerrel Horváth Noémi (SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, hallgató): Inkluzív oktatás a hazai gyógypedagógia alapszakos képzésben

Ótott-Kovács Réka (Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium; SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar): A könnyen érthető kérdőíves kikérdezés tapasztalatai

2. szekció **Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies)**
Levezető elnök: Könczei György, DSc (ELTE BGGYK)

3. szekció **Gere Ilona Tudományos Ülés**
Levezető elnökök: Cserti-Szauer Csilla, drs. (ELTE BGGYK) - Dunás-Varga Ildikó, drs. (ELTE BGGYK)

Lechnerné Vadász Judit (független szakértő): Gere Ilona szakmai hagyatéka

Csillag Sára, PhD (BGE PSZK, dékán): Megváltozott munkaképességű emberek és a HR rendszerek

Keszi Roland, PhD (ELTE BGGYK): Mesterséges intelligencia, munkaerőpiac, fogyatékoság - Néhány megfontolás empirikus szociológiai kutatási eredmények fényében

Bányai Borbála, PhD (ELTE BGGYK), Légmán Anna, PhD (független szakértő): Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén - Pszichiátriai betegek diagnosztizált személyek a munkaerőpiacon

Hangya Dóra, drs. (SINOSZ, ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola): Fogyatékos felnőttek és az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés

Kovács Gábor, drs. (ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola): Home-schooling as an oppression and power for students with disabilities. The Case of Kazakhstan

4. szekció **Levezető elnökök: Hernádi Ilona, PhD (ELTE BGGYK) – Kunt Zsuzsanna, drs. (ELTE BGGYK)**

Tóth Miklós Bálint, drs. (BCE, Politikatudományi Doktori Iskola): Néhány gondolat a kritikai fogyatékoságtudomány hatalomelméleti alapvetéseiről

Andor Csaba, drs. (ELTE TÁTK): Foucault felvet, Heidegger válaszol? – párhuzamok a mindennapiság és a hatalomalattiság között

Flamich Mária, PhD (ELTE BGGYK), Hoffmann Rita, PhD (ELTE BGGYK), Gombás Judit, PhD (ELTE BGGYK): A láthatatlan hatalom narratívái - Szavak, tettek, reflexiók és összefüggéseik

Balog Gyula (Első Kézből a Hajléktalanságról Program), Erdőhegyi Márta (A Város Mindenkié), Gyöngyösi Katalin (ELTE BGGYK, hallgató): Segítség vagy ellenőrzés? A hatalom működése hajléktalan és lelki, mentális nehézségekkel küzdő (pszichoszociális fogyatékosággal élő) emberek életében

5. szekció Levezető elnökök: Heiszer Katalin, PhD (FDM) – Horváth Zsuzsanna, drs. (ELTE BGGYK)

Bakonyi Eszter, PhD (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság): A fogyatékos emberek tudatosítása, fogyasztóként hatalommal való felruházása a digitális világban. Konceptcionális eltérések az európai régiók között a fogyatékos emberekkel való kommunikációban

Hruskó Erika (Önállóan Lakni - Közösségben Élni), Udvarhelyi Tessa, PhD (Közélet Iskolája): „Itt az ember a gondolkodáshoz és cselekvéshez társakra, szövetségeseire talál” – a részvételi akciókutatástól az érdekvédelemig

Kisari Károly (Rejtett Kincsek Down Egyesület): Csodavár-modell – a változás jó

Kiss Virág, PhD (EKE Vizuális Művészeti Intézet, ELTE BGGYK): Empowerment a művészet által

Suha Brigitta (AVKF, Cházár András EGYMI): Generációs identitásválság a társadalmi másság-teremtés tükrében

6. szekció Levezető elnökök: Katona Vanda, PhD (ELTE BGGYK) – Sándor Anikó, PhD (ELTE BGGYK)

Petri Gábor PhD (University of Kent, Tizard Centre): Értelmi fogyatékos és autista emberek önértékesítése – A fogyatékosügyi érdekvédelem mostohagyerekei?

Kolonics Krisztián (Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság): Másság-teremtés avagy légy önmagad!

dr. Maléth Anett, drs. (ELTE BGGYK): Milyen fogaskerekeknek kellene mozgásba lendülniük ahhoz, hogy a támogatott döntéshozatal Magyarországon szélesebb körben elterjedhessen?

Péter Orsolya, PhD (SE ÁOK): Isteni ajándék vagy isteni átok? A testi és értelmi fogyatékoság ábrázolása az ókori római forrásokban

Svastics Carmen, drs. (ELTE BGGYK, ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola), Tóth Bianka, drs. (ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola): Az új Országos Fogyatékosügyi Program, valamint a végrehajtására vonatkozó intézkedési tervben foglalt feladatok megvalósításának időarányos teljesítéséről szóló jelentés (B/3587. szám) elfogadásáról tartott Országos Népjóléti Bizottsági ülés (2015. március 25.) kritikai diskurzuselemzése

7. szekció Levezető elnök: dr. Gurbai Sándor, PhD (University of Essex, School of Philosophy and Art History, ELTE BGGYK)

Antonia Cioanca (Central European University): Democracy and Absent Citizens: Voting Capacity and the Electoral Participation of People with Cognitive and Mental Impairment

dr. Fiala-Butora János, PhD (Társadalomtudományi Kutatóintézet): The capabilities approach and voting by persons with disabilities: in pursuit of dignity?

Ruth Candlish, drs. (Central European University): The political representation of disabled people – exploring the forms and mechanisms behind descriptive and substantive representation in legislatures

William E. Longden, drs. (Joyofsound): Inclusive participatory design of bespoke music instruments and auxiliary equipment as emancipatory arts interventions that advocate for equality, personal and social wellbeing

8. szekció

Levezető elnök: Fazekas Ágnes Sarolta, PhD (ELTE BGGYK)

Jurga Jonutyte, PhD (Institute of Lithuanian Literature and Folklore), Giedre Smitiene, PhD (Institute of Lithuanian Literature and Folklore): Inversions of Soviet Ableism in the Contemporary Lithuania

Olia Kazakevich, drs. (Central European University, Department of Gender Studies): Disability, femininity, and affect: mothers of children with disabilities in Russia

Floor van't Ende (Central European University, Department of Gender Studies): Higher education policies for the knowledge society: the place of (dis)ability

Madina Karsakpayeva, drs. (ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola): Home-schooling as an oppression and power for students with disabilities. The Case of Kazakhstan

16.30-17.00 *Kávészünet*

17.00-17.30 Prof. Dan Goodley, PhD (The University of Sheffield, School of Education) A Disability Studies - An Interdisciplinary Introduction c. kötet első magyar kiadásának bemutatása (Skype), a konferencia első napjának zárása

Második nap

9.00-9.30 Érkezés, regisztráció

9.30-11.00 Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies) Workshop

9.30-14.30 Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University) Élettörténetek workshop önérvényesítők és szövetségeseik számára

Vitaindító előadások

ANITA GHAI indiai akadémikus, az *Indian Association of Women's Studies* korábbi rektora. Emellett Indiában a fogyatékos emberek jogaiért küzdő aktivista. Olyan területeken tanít és kutat, mint a szexualitás, gender, egészségügy és a tanuláshoz való jog.

1958. október 23-án született. Két éves korában járványos gyermekbénulással diagnosztizálták. Az ellenoltás csupán 1959-ben, egy évvel a születése után jutott el Indiába. Emiatt nem tudott felépülni belőle. Felnőve, folyamatosan azt az üzenetet kapta a környezetétől, hogy a fogyatékosága miatt ő nem tekinthető teljes embernek. Különböző templomokat és sámánokat kellett meglátogatnia abban a reményben, hogy meggyógyul.

A fájdalom és a körülötte élők hozzáállása sokban megnehezítették az életét, azonban elmondása szerint a családja mindig mellette állt. Nagymamái történeteiből megtanulta, hogy a szenvedés az emberi élet természetes velejárója és a fogyatékoság a „szenvedés egy formája”. Értérendjét a szüleinek köszönheti: az elhivatottságot a küzdelem és a növekedés, fejlődés felé.

Ghai 2015 novembere óta az *Ambedkar Egyetem Bölcsészettudományi Karának* professzora Delhiben. Előtte a *Delhi Egyetem Jesus and Mary College Pszichológiai Karának* a társoktatója volt. Munkái a fogyatékoság *nemi politikájáról* és annak a feminizmus elméletére gyakorolt hatásairól szólnak. Sokszor kihangsúlyozza, hogy a fogyatékosággal élő emberek számára az akadálymentesítés elengedhetetlen ahhoz, hogy állampolgári jogaikkal élhessenek. Mindezek mellett pedig online workshopokat tart a *fogyatékos emberek szexualitásáról*. Véleménye szerint fontos, hogy a szexuális edukáció többről szóljon, mint csak a *szex/nemek* és a házasságon belüli szexualitás témaköreiről.

(A kép forrása: <http://globaldisability.org/our-team/anita2>)

Prof. Anita Ghai, PhD, egyetemi tanár

Ambedkar University Delhi, Bölcsészettudományi Kar

anitaghai@aud.ac.in

Ghai, Anita:

Lehetőségek és ígéret: fogyatékoságtudomány a gyakorlatban

KULCSSZAVAK: fogyatékoság, fogyatékoságtudomány, rizóma, félreértelmezett fogyatékoság

Absztrakt

„A rizóma nem kezdődik, és nem végződik, mindig középen van, a dolgok között, köztes-lény, *intermezzo*. A fa leszármazás, a rizóma viszont szövetség, csak szövetség. A fa kikényszeríti a létezés igéjét, a rizóma szövete viszont az „és... és... és” (Deleuze & Guattari, 1987, p. 25)

A vitaindító előadás egy láthatóan mozgáskorlátozott nő episztemikus lokációjából nézve jelenik meg. Tudósként és aktivistaként osztom meg gondolataimat, amely szerint elengedhetetlennek látszik, hogy a fogyatékoságtudomány a tudományos kutatás önálló területe legyen Dél-Ázsiában. A fogyatékoságtudomány, mint hivatalos tudományos kutatási terület 1990 óta megfelelően fejlődött a Globális Északon, szigorú interdiszciplináris ösztöndíjakkal, és számos átfogó tudományos programmal. Ezzel ellentétben, Indiában a fogyatékoságtudomány viszonylag kezdeti szakaszban jár, még csak születőben van. A fenti idézet segít abban, hogy megértsük a Deleuze-Guattari-féle rizómát, amelynek jelentése a fogyatékoságtudomány számára diagramot és metaforát jelent, túlnő saját határain, a definiált tudományágon vagy programon. Az egyetemen mindig a programok, tanszék, maga a tudomány konnotációit tartalmazó beszéddel találkozunk, ez megannyi kutatási lehetőséget kínál. Amikor a rizomatikus gondolkodásról és növekedésről töprengünk, állandóan Deleuze és Guattari jár az eszünkben: „Ne vess, növessz hajtásokat! Ne egy légy vagy sok, légy sokféle.” (Deleuze & Guattari, 1987, p. 24)

Ebben a rövid bevezetőben elsősorban arra a találó kérdésre összpontosítok, ami arról szól, hogy ismerhetjük meg a fogyatékoságot. Mi a normális? Mit jelent az autonómia? Pontosan mikor nem éri meg már élni? Miért kell, hogy a racionalitás legyen az emberiségünk egyedüli meghatározója? Hogy definiáljuk a korlátokat? Mint bennfentes, úgy gondolom, hogy a fogyatékoságról való tudás magába foglalja, az új kérdések radikális újrakérdezését. Kevés válasz születik, inkább arról van szó, hogy foglalkozunk az örökké felkavaró kérdésekkel. Előadásomban arról beszélek, hogy hat téma befolyásolja, hogyan értelmezem a fogyatékoságot és hogyan az episztemológiát. Komolyan reflektálok részben arra, hogy a nagy nyilvánosság

hogyan értelmezi félre a fogyatékos-ságot, ez legalább annyira fontos, mint reflektálni a fogyatékos-barát világ megteremtésére irányuló cselekvési tervek, törvényekre.

1. Test, gondoskodás és szexualitás
2. Önismeret, életírás
3. Fogyatékos-ság az irodalomban, kultúrában
4. Diskurzus az oktatásról
5. Jogi diskurzus Indiában a fogyatékos-ságról
6. A fogyatékos-ság mint sokféleség megkonstruálása

Azt a komplex kulturális, fenomenológiai, történeti és gazdasági diskurzust, amelybe beágyazódik a fogyatékos-ság, különálló programokkal lehet jobban megragadni, olyan programokkal, amelyek középpontjában a fogyatékos-ság *sui generis* áll. Az ilyen témák episztemológiailag helyezik előtérbe a fogyatékos-ságot, az episztemológia egyetemessé teszi a fogyatékos-ságtudományt, nemcsak egyedül a fogyatékos-sággal élő embert vizsgálja, bevon számos más, történelmileg marginalizált csoportot is. Ugyanakkor fontos szerepet játszik abban, hogy a fogyatékos-ságot kigyógyítsa laterit állapotából. A fogyatékos-ságtudomány interdiszciplináris jellege lehetőséget kínál arra, hogy integrálja a humán-és társadalomtudományok perspektíváit. Összegezve: az előadás előtérbe állítja azt a kérdést, hogy milyen nagy szükség van a fogyatékos-ságtudomány programjaira a Globális Délnek és Északnak, a létező tudáskészletet be kell vonni az új programok kialakításába, a felmerülő gondok bemutatásába, és abba a módba, amelyekkel ezeket az aggodalmakat megszólítjuk.

JAN WALMSLEY 1985-ben kezdett intellektuális fogyatékossgal élő személyekkel dolgozni, és hozzájárult egy olyan kurzus kidolgozásához, amelynek célja az érintettekkel foglalkozó támogató személyek és a család közötti kommunikáció javítása volt. A kurzus címe *„Mental Handicap: Patterns for Living”* („*Mentális fogyatékossgal: minták az élethez*”) volt, és több mint 30.000 embert ért el.

A kurzus bevezetését követően hamarosan újabb kihívást jelentett számukra az, hogy intellektuális fogyatékossgal élő embereket is bevonjanak az oktatásba tanulóként, ami pedig egy hozzáférhetőbb, audiodráma alapú verzióhoz vezetett. Ez megmutatta a csoporttal való együttműködés lehetőségeit az oktatásban és a kutatásban.

2001-ben megalkotta az „inkluzív kutatás” kifejezést, és 2003-ban Kelley Johnsonnal megjelentetett egy könyvet a témáról. A kötet nagy hatással volt a tudományterületre, és az inkluzív kutatás ötlete számos országba eljutott, beleértve Ausztráliát, Új-Zélandot, Németországot és Ausztriát, Hollandiát, Norvégiát, Olaszországot és Japánt.

Az inkluzív kutatás mellett az intellektuális fogyatékossgal története iránt is érdeklődik, és nemrégiben kiadott egy szerkesztett kötetet, amely 14 ország, köztük Magyarország történetét foglalja össze. Publikációinak teljes listája a www.JanWalmsleyAssociates.com webhelyről tölthető le.

Prof. Jan Walmsley, PhD, egyetemi tanár
The Open University
janwalmsleyassociates@gmail.com

Walmsley, Jan:
**Inkluzív kutatás intellektuális fogyatékossgal élő emberekkel –
kezdetek, kihívások, előnyök**

KULCSSZAVAK: participatív kutatás, intellektuális fogyatékossgal élő emberek, inkluzív kutatás

Absztrakt

Jan Walmsley az 1990-es években úttörő szerepet játszott az intellektuális fogyatékossgal élő emberekkel folytatott inkluzív kutatásban (együtt kutatás). 2003-as megjelenés óta számos országban adaptálták már a könyvét. Az előadásban meghatározza az inkluzív kutatást, példákat mutat be annak hozzáadott értékére, és megvitatja a gyakorlatba történő átültetés néhány kihívását.

Hivatkozások

Jan Walmsley and Kelley Johnson (2003) Inclusive Research with People with Intellectual Disabilities: Past, Present and Futures London: Jessica Kingsley Press

Szekcióelőadások (alfabetikus sorrendben)

Andor Csaba: Foucault felvet, Heidegger válaszol? – párhuzamok a mindennapiság és a hatalomalattiság között

KULCSSZAVAK: Foucault, Heidegger, biohatalom, mindennapiság

Absztrakt

Michel Foucault megközelítése szerint a biohatalom által irányított normalitás az, amelyik igazából meghatározza a létezést (Foucault, 1976, p. 140), s melynek alanyaként, de nem gyakorlójaként az embert a többségi társadalom fogyatékosnak tekinti. A hatalomalattiság negatív élményként jelenik meg (Tremain, 2005, p. 10). Foucault azonban – miközben létkérdésként tekint rá (Dreyfus, 2003) – nem tér ki arra, hogy a hatalomalattiság a létezést tekintve mit jelent a személyes ember számára.

Egy választ Martin Heideggertől kapunk, akit Foucault is mesterének tart. Bár a két szerző között többen voltak már párhuzamot, hiszen hasonló témákkal foglalkoznak (ld. pl. Milchman and Rosenberg (eds.), 2003), a biohatalom és Heidegger vonatkozó koncepciója párhuzamára való utalást csak elvétve látunk a szakirodalomban. A német filozófus a *Lét és idő* című művében szól az mindennapiságról, inautentikus létéről, amit az ún. akárki, a „das Man”, azaz a közösségi normalitás erőltet az emberre. A hétköznapi, inautentikus lét hat jellemzője – a távolságtartás, az átlagosság, az egysíkúvá-tétel, a nyilvánosság a tehermentesítés és a segítségre-sietés – megszabja a világ- és létértelmezést, és természetesnek vesszük, hogy mindenkor igaza van (Schwendtner – Buczkó – Podlovics, 2013, p. 175-176). A mindennapiság személyes élményére Heidegger több különböző egzisztenciális tapasztalatot is megnevez, a szorongást, a halál felé való léte és a lelkiismeret tapasztalatát. Eme egymással összefüggő élmények a hétköznapi világ jelentéktelenné válását jelentik, melyek segítségével az ember képes kívülről szemlélni és ezáltal valóban megérteni saját magát és világát (Schwendtner – Buczkó – Podlovics, 2013, p. 179-180).

A fenti jellemzők vonatkoztathatók a biohatalomra is, mely a közösségi normalitás biológiára, életre való leszűkítését adja, s melynek felismerése és mellyel való szembenállás, a tudatos élet és önismeret révén, kellő távolságban lehet észrevétlenül, nonkonform és individualista módon élni (Rabinow, 2003, Pylypa, 1998).

A lényegi párhuzam megtehető, bár a biohatalom és a mindennapiság között számos különbség is található. Előadásomban csupán erre szeretnék rámutatni.

Bakonyi Eszter: A fogyatékos emberek tudatosítása, fogyasztóként hatalommal való felruházása a digitális világban. Konceptcionális eltérések az európai régiók között a fogyatékos emberekkel való kommunikációban

KULCSSZAVAK: hatalommal való felruházás, fogyasztói tudatosság, digitális világ, akadálymentesítés

Absztrakt

Előadásomban azt szeretném bemutatni, hogy milyen eltérő koncepciók vannak Európa különböző régióiban a fogyasztók tudatosítása, illetve hatalommal való felruházása kapcsán, amikor a digitális világban való részvételről, az ezzel kapcsolatos kommunikációról van szó.

Az „empowerment” kifejezés magába sűríti a fogyasztói tudatosság praktikus, gyakorlati és a hatalommal felruházás metaszintű, elméleti fogalmát (Renblad, 2003.). Az aktus alanya az egyik értelmezés szerint fogyasztó/ügyfél, a másik szerint demokratikus polgár/állampolgár. A kulturális, régiós, társadalomtörténeti eltérésektől függetlenül így a fogalom eleve magába sűríti a fogyasztói társadalomban, illetve a demokratikus hatalomgyakorlásban való részvétel, a tudás és a hatalom birtoklásának koncepcióját.

A fogyasztói tudatosságnak, illetve a hatalommal való felruházásnak a koncepciója sokat változott az 1980-as évek végétől a 2000-es évek elejéig, amikor a polgárjogi, az egyén sajátosságaira koncentráló megközelítés (Emener, 1991.; Vash, 1991.) mellett egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a környezet szerepére reflektáló elméletek (Hahn, 1991.). Majd megjelentek az e nézetek szintéziseit létrehozó elméleti megközelítések (Kosciulek, idézi: Niesz, Koch and Rumrill, 2008.; Sprague és Hayes, 2000.), amelyek a fogalom meghatározásánál figyelembe vették az individuum belső pszichológiai beállítódásait és a külső környezet szituációs-társas jellegzetességeit. Ez a fajta konceptualizálás azért is lényeges, mert ráirányítja a gondolkodásunkat a felelősség kérdésére: kinek a feladata, ki az alanya és ki a tárgya a tudatosítás, illetve a hatalommal való felruházás folyamatának. Továbbá arra, hogy hogyan gondolkodunk ezekről a szerepekről és hatáskörökről.

A digitális világban markánsan megjelennek ezek a jellegzetességek, mert az internet és a hálózatosodás nemcsak új modernizációs szintet és életmódforradalmat jelent a modern kori társadalmakban, de a társadalmi integrációnak is egy új eszközévé válhat. Fizikai és társadalmi távolságot tud áthidalni a tanulásban, a munkában és a szórakozásban. Ahhoz, hogy ehhez hozzájuthassanak a fogyasztók

és a polgárok, akadálymentes környezetre és a véleményüket, kritikájukat megosztani tudó fogyasztókra van szükség. Az erről való gondolkodás, illetve ennek gyakorlati megvalósítása erősen függ az adott közösség kulturális és társadalomtörténetétől, valamint a demokráciafelfogásától. Ennek következtében Európán belül jelentős eltérések mutatkoznak abban, hogy a digitális világ akadálymentesítéséről hogyan gondolkoznak, hogyan és milyen koncepciók alapján kezelik az ezzel kapcsolatos fogyasztói kommunikációt.

Hivatkozások

Emener, W. G. (1991): An empowerment philosophy for rehabilitation in the 20th century. *Journal of Rehabilitation* 57(4)

Hahn, H. (1991): Alternative Views of Empowerment: Social Services and Civil Rights. *Journal of Rehabilitation* 57(4)

Niesz, T., Koch, L. és Rumrill, P. D. (2008): The empowerment of people with disabilities through qualitative research. *Work* 31(1)

Renblad, K. (2003): *Empowerment. A Question about Democracy and Ethics in Everyday Life. ICT and Empowering Relationship as Support for Persons with Intellectual Disabilities*. Stockholm, Svédország: Stockholm Institute of Education Press (HLS Förlag)

Sprague, J. és Hayes, J. (2000): Self-determination and empowerment: A feminist standpoint analysis of talk about disability. *American Journal of Community Psychology* 28(5)

Vash, C. L. (1991): More Thoughts on Empowerment. *Journal of Rehabilitation* 57(4)

Bauer Júlia, gyógypedagógus
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
csanyj@gmail.com

Sárközi Sámuel, participatív kutatótárs
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Bauer Júlia – Sárközi Sámuel: Participatív kutatás photovoice módszerrel

KULCSSZAVAK: bevonás, empowerment, photovoice, fotóinterjú, önrendelkezés

Absztrakt

2018-19-ben a participatív kutatás egy módszerét, a photovoice (fotóinterjú) módszerét alkalmazva egy kutatást végeztünk az önállóság témakörében. Közös projektünk a szakdolgozatunknak részét képezte.

Kutatásunkat az értelmi sérült személy bevonásával megvalósított közös tudományos munka gyakorlati megvalósulása iránti kíváncsiságunk motiválta. Külön izgalmasnak tűnt, hogy a photovoice nem egy nagyon ismert módszer még, így sok mindent magunknak kellett felfedeznünk, ezáltal újat tudtunk létrehozni, egyfajta innovációt.

A photovoice módszerrel kapcsolatosan kimondottan érdekelték a módszer gyakorlati lépései, amelyről szakirodalmakban igen keveset olvashatunk.

A szakdolgozati kutatásom célja voltaképpen a kutatás maga, hiszen azért kutattunk a kutatótársaimmal, hogy tapasztalatot szerezzünk, és adjunk át a participatív kutatásról, illetve a photovoice módszer gyakorlati megvalósításának lehetőségeiről.

A photovoice megismerésével egy kutatási módszer megtanulása és egy önkifejezési eszköz elsajátítása egyaránt célja volt a kutatásnak.

A kutatás megvalósításához egy participatív kutatási módszert, a photovoice – más néven fotóinterjú – módszerét alkalmaztuk, amely a fényképkészítés eszközével megvalósuló interjút jelent.

Sámuel, a 13 éves öcsém, aki szülőkkel él egy családi házban. Azért választottam őt elsőként kutatótársnak, mert az ő élete kapcsán mozgat engem leginkább az otthonlakás és az önállóság témaköre. Illetve azért is vele kezdtem el a közös munkát, mert vele biztonságosnak tartottam kipróbálni a módszert. Volt lehetőségem próbálgatni és hibázni, hiszen rugalmasabban tudtuk kezelni a találkozókat mind az én, mind az ő igényeit tekintve.

A kutatás legnagyobb eredménye a participatív kutatási tapasztalat. A kutatás kézzelfogható eredményeként értelmezhetők a képaláírásokkal kiegészített fotók.

Bányai Borbála, PhD, szociológus, egyetemi adjunktus
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Fogyatékoság és Társadalmi
Részvétel Intézet
banyai.borbala@barczy.elte.hu

Légmán Anna, PhD, szociológus
Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)
legmanna@gmail.com

Bányai Borbála – Légmán Anna: Intézmények a munkaerőpiaci rehabilitáció területén- pszichiátriai betegek diagnosztizáltak a munkaerőpiacon

KULCSSZAVAK: pszichiátriai betegek, munkaerőpiac, pszichoszociális fogyatékoság

Absztrakt

Alapvető kérdés, hogy mit lehet tenni azért, hogy a pszichiátriai betegek diagnosztizált emberek a munkaerőpiac aktív tagjai legyenek. Előadásunkban két konkrét példán keresztül vizsgáljuk a pszichiátriai betegek diagnosztizált személyek munkaerőpiaci helyzetét 2007-ban és 2019-ben a magyar társadalomban.

Gere Ilona szerint „a megváltozott munkaképességű dolgozók rehabilitációjának, foglalkoztatásának (...) meghatározó eleme az érdekelttség” (Gere 2000 p.9.)

Két esetet ismertetünk, egy nyílt és egy védett munkahelyet, illetve egy-egy ott dolgozó pszichiátriai betegnek diagnosztizált személyt, és ezeken keresztül rávilágítunk arra, hogy milyen lehetőségei, perspektívái, akadályai vannak annak, hogy a pszichiátriai betegeknek diagnosztizált személyek megjelenhessenek a munkaerőpiacon. Megvizsgáljuk, az egyes szereplőknek milyen érdekei vannak a foglalkoztatáshoz kapcsolódóan és konkrétan az adott foglalkoztatási formában. Hogyan jelenik meg ez a fajta „fogyatékoság” hátránként a munkaerőpiacon, mi az, ami miatt kirekesztődnek onnan, és milyen formában tudnak mégis munkát biztosítani számukra? Az egyének felől közelítve azokra a kérdésekre keressük a választ, hogy mennyire tudnak a képességeiknek, képzettségüknek megfelelő munkát találni, és egyáltalán hogyan hat mindennapjaikra és állapotukra a munkavégzés?

Candlish, Ruth: A fogyatékossgal élő személyek politikai képviselete - a leíró és érdemi képviselet formáinak és mechanizmusainak feltárása a törvényhozásban

KULCSSZAVAK: fogyatékos személyek, politikai képviselet, kirekesztés, épségizmus

Absztrakt

A fogyatékossgal élő személyek politikai képviselete állami színtereken, figyelmen kívül hagyott téma, annak ellenére, hogy a fogyatékossgal élő személyeket történetileg és szisztematikusan kirekesztették hivatali pozíciókból, valamint a parlamentekben a fogyatékossgal képviselete az elhallgattatásban, sztereotípiákban és félrevezető reprezentációban nyilvánult meg. A fogyatékossgal (téves) ábrázolása a parlamentekben kritikus, mivel a törvényhozás állítólag a politikai reprezentáció helyszíne: az a tér, ahol a polgárok érdekeit képviselik, és kormányzati aktusokká alakítják. A nem, a szexualitás, az etnikai hovatartozás és a faj viszonylatában a politikai reprezentációt már sokat kutatták, és rámutattak azokra a szisztematikus mechanizmusokra, amelyekben a hatalmi színtéren belüli intézményi gyakorlatok és struktúrák szolgálják a fennmaradó hatalmi kapcsolatok és struktúrák további működését. E munka nagy része Pitkin politikai reprezentációval foglalkozó alapos munkájával kezdődik, amely a képviselet többféle formáját határozta meg. A szerző rámutatott a leíró képviseletre, amely megvizsgálja a képviselő és az általuk képviselt személyek közötti viszonyt, valamint az érdemi képviseletre, amely a képviselők cselekedeteire vonatkozik.

A reprezentáció témájának kutatói egyre inkább elmozdítják nézőpontjukat annak megvizsgálásától, hogy ki képvisel, annak az összetettebb kérdésnek az elemzésére, hogy hogyan zajlik a képviselet. Annak az értelmezése, hogy mit csinálnak a képviselők, kinek és miért, lehetővé teszi számunkra, hogy fontos megfigyeléseket tegyünk a hatalom felépítéséről és érvényesítéséről, a kirekesztés intézményesítéséről és a kollektív csoportok marginalizálásáról.

Az intézményes épségizmus mindenütt jelen van a megválasztott törvényhozók körében, de hiányoznak azok a kutatások, amelyek megvizsgálják ennek kifejezési, irányítási és végrehajtási formáit. Az előadás megvizsgálja, hogy a meglévő politikai reprezentációs elméletek hogyan ábrázolják a fogyatékossgal - kiemelve, ahol a jelenlegi magyarázatok betekintést nyújtanak a fogyatékossgal élő személyek strukturális befogadásába/kirekesztésébe a politikai képviselet formáiból, és megragadva azokat a momentumokat, amelyekben a meglévő politikai reprezentációs elméletek nem reagálnak a fogyatékossgal élő személyek politikai képviseletének valóságára. Azok a mechanizmusok, amelyek összekapcsolják a leíró

és érdemi képviseletet, eddig a fogyatékossgal élő képviselők munkájára minimális figyelmet fordítottak, mert nincsenek tekintettel az intézményes épségizmusra, túlbecsülik a tapasztalatok heterogenitását és nincsenek tekintettel a kereset indításokra és a képviselet egyéb lehetséges aktusaira.

Cioanca, Antonia: Demokrácia és hiányzó polgárok: Az intellektuális és pszichoszociális fogyatékossgal élő emberek szavazati lehetőségei és választási részvétele

KULCSSZAVAK: mentális kompetencia, politikai részvétel, pszichiátria, szavazati jogok

Absztrakt

A különféle jogalkotási aktusok szerint a mentális képesség és kompetencia állítólag a politikai döntéshozatal elsődleges tényezője, amikor a szavazóhelyen szavaznak. Bizonyos kiszolgáltatott társadalmi csoportoknak azonban kevés hozzáférése van a szavazáshoz (Kass, 2014), vagy különféle elméletekre alapozva eltiltják őket a szavazástól. A mentális inkompetencia úgy határozható meg, hogy az ember nem képes meghozni vagy végrehajtani fontos döntéseket az életében vagy jogi ügyeiben. A szavazás nem annyira politikai ismereteket, mint kognitív kompetenciákat igényel, például annak érdekében, hogy az egyének megértsék a szavazás során hozott döntéseik lényeges vonásait. Az ún. „mentális tehetetlenség” állapotát bírósági határozat alapján határozzák meg, és ez jogilag nem egyenlő a mentális rendellenességgel (Okwerekwu, 2018).

Az intellektuális és pszichoszociális fogyatékossgal élő személyek szavazati jogával kapcsolatos empirikus irodalomban a szavazás szempontjából relevánsnak tartott főbb kérdések a szavazás természetének megértése, annak hatása és a választás lehetősége (Bullenkamp, 2004; Hurme, 2007; Schriener, 1997). A fogyatékossgal kapcsolatos ilyen aggodalmakat azonban alig vitatják a választási tanulmányok. A jogalkotás azonban drámai módon különbözik az intellektuális fogyatékossgok és pszichoszociális fogyatékossgok tekintetében. Az irodalomban nincs normatív törekvés, amely ezt a témát és annak sokrétű bonyolultságát célozta volna meg, annak ellenére, hogy ennek következménye van mind az intellektuális, mind a pszichoszociális fogyatékossgal élő emberek politikai reprezentációjára és társadalmi befogadására. Így törekvéseim a normatív és kognitív kérdésekre összpontosítanak, amelyek a szavazati jogok megadásához szükséges döntéshozatali kompetencia vizsgálatával járnak. Azt állítom, hogy a fő kérdés nemcsak jogi vagy klinikai, hanem filozófiai kérdés, amelynek figyelembe kell vennie az intézményben élő és/vagy a gyámság alatt álló egyén és a döntést hozó hatóságok közötti kapcsolatot.

Hivatkozások

Bullenkamp, J. Voges, B. (2004): Voting Preferences of Outpatients with Chronic Mental Illness in Germany. *Psychiatric Services*, 55(12), 1440-1442.

Hurme, SB. Appelbaum, PS. (2007): Mental Impairment on the Rights of Voters. 1.

Kass, N. Duckworth, K., Etheridge, M. Wellington, C., Kingsbury, SJ. Goisman, R. (2014): Voting Behavior and Attitudes of Chronic Mentally Ill Outpatients. *Psychiatric Services*, 45(66), 608-609.

Okwerekwu, JA., McKenzie, JB., Yates, KA., Sorrentino, RM. Friedman, SH. (2018): Voting by People with Mental Illness. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*.

Schriner, K., Ochs, LA. Shields, TG. (1997): The last suffrage movement: Voting rights for people with cognitive and emotional disabilities.

dr. Fiala-Butora János, PhD, jogász

Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet

janos.fiala@gmail.com

Fiala-Butora János: A fogyatékos emberek választójoga a képességszemlélet elméletének tükrében: a méltóság nyomában?

KULCSSZAVAK: választójog, fogyatékos személy, egyenlő részvétel, Nussbaum

Absztrakt

A nemzetközi emberi jogi normák a fogyatékos emberek egyenlő részvételét kívánják meg a politikai életben. Azonban nem világos, mit jelent az egyenlőség magas támogatási szükségletű egyének esetében. Az előadásban megvizsgálom Martha Nussbaum filozófus megoldását a kérdésre, amely a képességszemlélet elmélet alapján gondnokok általi helyettes választójogot javasol.

Érvelésem szerint Nussbaum megoldása aggályos, mert nem felel meg a saját maga által kitűzött célnak: nem tartja tiszteletben a fogyatékos emberek méltóságát. A méltóság nehezen meghatározható kategória, de nem szabadna kritikai elemzés nélkül semmilyen beavatkozás igazolására használni. Megvizsgálom, hogy a választáshoz való jog milyen módokon szolgálja a méltóságot, és ennek következményeit Nussbaum javaslatára.

Véleményem szerint a méltóságot a legjobban egy alternatív javaslat szolgálja, ami nem helyettes döntéshozatalon, hanem támogatáson alapul. Elfogadása megkívánja, hogy átértékeljük azokat az alapfeltevéseket, amiken a választási rendszerek nyugszanak: érvelésem szerint a rendszer ellentétes célokat követ, és ezt a feszültséget a legtöbbször a fogyatékos emberek kárára oldja fel.

Megvizsgálom Nussbaum javaslatát és az én alternatív javaslatomat abból a szempontból, hogy mennyire felelnek meg a nemzetközi jogi standardoknak. Álláspontom szerint a helyettes választójog sérti a nemzetközi jogi normákat, az alternatív javaslat azonban nem.

Flamich Mária, PhD, címzetes egyetemi docens
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
flamich.maria@gmail.com

Gombás Judit, PhD, egyetemi adjunktus
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
gombas.judit@barczy.elte.hu

Hoffman Mária Rita, PhD, címzetes egyetemi docens
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
hoffmann.mariarita@gmail.com

Flamich Mária – Hoffmann Mária Rita – Gombás Judit: A láthatatlan hatalom narratívái — Szavak, tettek, reflexiók és összefüggéseik

KULCSSZAVAK: hatalom, vakság, kommunikáció

Absztrakt

A hatalom gyakorlása elválaszthatatlan az embertől, és teszi fogyatékosná azt, aki a többségtől eltérő módon éli az életét. A hatalom komplex fogalom, gyakran tudatos, olykor azonban minden tudatosságot nélkülöző gyakorlat, ezért számtalan nézőpontból és megközelítésben vizsgálható. Összetett természetét elemzik elméletek, magyarázzák narratívák, bizonyítják jó- és jónak a legkevésbé sem nevezhető gyakorlatok. A hatalom definíciói és funkciói kontextus-függők. Előadásunk a vak emberek hétköznapijainak kontextusában világítja meg az ezerarcú hatalom alkotóelemei közül az alábbi három tényezőt: a nyelv és a kommunikáció diskurzusait, valamint a fentiekre reflektáló saját narratívát. Célunk, hogy felhívjuk a figyelmet azokra a tényezőkre, amelyek a hatalom, valamint a tudás és annak hiánya összefüggésében határozzák meg a vak emberek személyiségét és tevékenységeit. A három irányból történő megvilágításban jól láthatóan kirajzolódnak a hatalom fogyatékoságot keretező, állandó attribútumai: az egyén és a társadalom uralkodó szemlélete, az alárendeltség, az ignorálás, a megsemmisítés, megsemmisülés, valamint a hatalommal való felruházás valós és torz képe.

Balog Gyula, lakhatási tapasztalati szakértő, érzékenyítő program koordinátor és tréner/

Első Kézből a Hajléktalanságról Program

gyula.balog@gmail.com

Erdőhegyi Márta, lakhatási aktivista, szociális, pszichés nehézségekben és függőségekben (dohány, alkohol, gyógyszer, szerelem...) tapasztalati szakértő, életművész

A Város Mindenkié

erdohegyim@gmail.com

Gyöngyösi Katalin, egyetemista, önkéntes

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Menhely Alapítvány

gyongyosi.katalin.anna@gmail.com

Gyöngyösi Katalin – Balog Gyula – Erdőhegyi Márta: Segítség vagy ellenőrzés? A hatalom működése hajléktalan és lelki, mentális nehézségekkel küzdő (pszichoszociális fogyatékkal élő) emberek életében

KULCSSZAVAK: hajléktalanság, pszichoszociális fogyatékkal, pszichológiai/mentális nehézségek, ellátórendszerek

Absztrakt

Mindannyiunk életére sok külső körülmény több szinten hat: a globális környezeti-gazdasági folyamatoktól kezdve a politikán, a nagy társadalmi, szociálpolitikai rendszereken át a családig és a hétköznapi környezetig. De a hajléktalan és lelki, mentális nehézségekkel küzdő, így különösen kiszolgáltatott emberek alapvető szükségleteinek a kielégítését, a horgonyt, az életük milyenségét az átlagosnál jobban befolyásolják olyan rendszerek, amelyekkel kapcsolatba kerülnek: főleg a szociális és egészségügyi ellátások/szolgáltatások. Ezek egyszerre nyújtanak segítséget, és kontrollt is gyakorolnak felettük.

Az előadásunkban ezt a helyzetet két oldalról közelítjük meg, érintett emberek és a terepen dolgozó segítők szempontjából. Az előadás alapjául a 2019 tavaszán végzett közös munkánk szolgál. Ekkor érintett emberekkel egyéni interjúkat, segítő szakemberekkel pedig fókuszcsoporthoz beszélgetéseket készítettünk. A munka az Új Nemzeti Kiválóság Program által az egyetemista előadónak nyújtott támogatás (ÚNKP-18-I-ELTE-819. sz. projekt) segítségével valósulhatott meg.

Az előadásban a következő kérdésekre keressük a választ: Vannak-e az érintett embereknek tapasztalatai visszaélésről, hátrányos megkülönböztetésről a szociális vagy egészségügyi ellátás, vagy más hivatal, karhatalom részéről, és ha igen, milyenek? Másrészt: milyen helyzetekben, mitől érzik magukat hasznosnak, mi fontos számukra, és milyen erőforrásokra támaszkodnak, hogy a nehézségekkel megküzdjenek?

A szociális szférában és az egészségügyben általában nehéz körülmények közt dolgoznak az emberek, de az érintett, kiszolgáltatott ügyfelekkel szemben ők is a hatalom képviselői. Ezek a szakemberek hogyan látják a saját szerepüket, a lehetőségeiket az érintett ügyfelek életében? És hogyan gondolkodnak az ügyfelekről?

„ AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-16-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT”

**Hangya Dóra: “...Annyi, de annyi dolog érdekel az életben.”
Fogyatékossgal élő felnőttek iskolarendszeren kívüli
felnőttképzéshez való egyenlő esélyű hozzáféréseinek aktuális
kérdései**

KULCSSZAVAK: iskolarendszeren kívüli felnőttképzés, inkluzív felnőttképzés, egyenlő esélyű hozzáférés

Absztrakt

A 2011. évi magyarországi népszámlálási adatok szerint a fogyatékossgal élő személyek 20,16 %-a az általános iskola 8. évfolyamával sem, 36,18%-a általános iskola befejezett 8. évfolyamával rendelkezik, a diplomások aránya csupán 11,41%. (KSH, 2013) A felnőttképzés – melynek résztvevői nem állnak a képző intézménnyel tanulói vagy hallgatói jogviszonyban – biztosíthatja az iskolarendszerű képzés hiányosságainak korrekcióját és hozzájárulhat az egyén munkaerő-piaci pozíciójának, társadalmi státuszának javításához (Benő, 1996; Varga, 2006; Katona, 2014), támogathatja az „elvesztett híd újraépítését” (Borbély-Pecze, 2010).

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 27. cikke kimondja, hogy a részes tagállamoknak kötelessége biztosítani a fogyatékossgal élő személyek számára a szakképzéshez és a felnőttképzéshez való egyenlő esélyű hozzáférést, annak érdekében, hogy a munkához való joguk maradéktalanul érvényesüljön (Haidegger & Kozicz, 2013), 24. cikke pedig azt, hogy egész életük során biztosítani kell a másokkal azonos alapon történő hozzáférésüket a tanuláshoz. Hazánkban a 2015-2025 közötti időszakra vonatkozó Országos Fogyatékossgügy Program és Magyarország egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának Keretstratégiája (2014-2020), továbbá annak cselekvési terve (1705/2016. (XII. 5.) Korm. hat.) szintén tematikus céljaik és beavatkozási területeik között említik a fogyatékossgal élő emberek foglalkoztathatóságának javítását a felnőttkori tanulás által.

Az előadásban bemutatott – részben participatív – kutatási eredmények arra kívánnak rávilágítani, hogy inkongruencia fedezhető fel a jelenleg is változásban lévő felnőttképzés fogyatékossgal élő felnőttek egyenlő esélyű hozzáféréseit biztosítani kívánó jogszabályi előírásai, a különböző stratégiai célkitűzések és a hétköznapi szintjén felfedezhető valódi gyakorlat között.

A felnőttképzés a foglalkoztatáspolitikai egyik sarokpontja, mely számos társadalmi célt is szolgál. Folyamatos tanulásra, a tudás, a kompetenciák frissítésére van szükség, ez alól pedig senki nem jelenthet kivételt. A fogyatékossgal élő ember foglalkoztatási szuverenitása elvi kérdés a modern társadalomban, mely

ráirányítja a figyelmet a személyre szabott szolgáltatások fontosságára. A fogyatékossgal élő emberek különböző szolgáltatások fogyasztói, amelyeket joguk van egyéni szükségleteik szerint igénybe venni, mely az egyenjogúság és a partnerség garanciája (DeJong, 1979; Kálmán & Könczei, 2002; Nagy, Könczei & Hernádi, 2009; Katona, 2014).

Horváth Noémi: Inkluzív oktatás a hazai gyógypedagógia alapszakos képzésben

KULCSSZAVAK: részvétel és bevonás, participatív és emancipatív oktatás, felsőoktatás

Absztrakt

A fogyatékossgal élő oktatók bevonása a felsőoktatásba személyes tapasztalataim alapján kevésbé valósul meg. Egyetemünkön a gyógypedagógiai alapszakon találkozhatunk fogyatékossgal élő hallgatókkal, de nagyon kevés a fogyatékossgal élő oktató. A fogyatékossgügy egyik kiemelt alapelve a „semmit rólunk, nélkülünk” elv. Az elvet megerősíti a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény is. Az elv azt jelenti, hogy a fogyatékos személyek számára biztosítani kell a részvétel lehetőségét az élet minden területén, így a felsőoktatásban is.

A kutatási program közvetlen célja annak kérdőíves feltárása, hogy létezik-e participatív és emancipatív oktatás (Könczei – Marton, 2009) a magyarországi gyógypedagógia alapszakos hallgatók képzésében; ha létezik, akkor hogyan működik (Antal és mtsai, 2017) a fogyatékos személyek oktatóként való bevonása.

A kutatás második szakaszában, a participatív és emancipatív oktatók interjú keretében történő kikérdezésével (Nováky, 2011, Sándor, 2018) a következő kérdésekre szeretnék választ kapni: mi motiválja őket, milyen erőforrásokra támaszkodhatnak és milyen akadályokat kell leküzdeniük a felsőoktatásban való részvétel során? Továbbá felmerül a kérdés, hogyha participatív módon már bekapcsolódtak a felsőoktatásba, vágnak-e arra, hogy emancipatív oktatókká váljanak.

A konferencia keretében a releváns szakirodalmi háttér bemutatását követően a kutatás első szakaszának eredményeiről, a kérdőíves felmérésről fogok tudni beszámolni.

Közvetett célom, hogy a kutatás eredményei a mindennapi felsőoktatási gyakorlatban legyenek hasznosíthatók. A fogyatékos személyek saját életük legjobb ismerői, szakértői. Ezért nagyobb arányú bevonásuk tovább emelheti a gyógypedagógia alapszakos képzés színvonalát, hitelességét. Hiszem, hogy fontos foglalkozni a felsőoktatási környezetben megvalósuló inkluzív oktatással. Feltételezem, hogy bizonyítható lesz ennek eredményessége.

A kutatást az Új Nemzeti Kiválóság Program támogatja, témavezetőm Horváth Péter László, az ELTE BGGYK és az SZTE JGYPK tanársegédje.

Hivatkozások

Antal Zs., Futár A., Cserti-Szauer Cs., Csángó D., Horváth P., Katona V., Kollár Z., Kolonics K., Kunt Zs., Sándor A. & Tóth K. (2017): *Együtt tanítunk!* (kézirat). Budapest: TEMPUS Közalapítvány.

Marton K., & Könczei Gy. (2009): Új kutatási irányzatok a fogyatékoságtudományban. *Fogyatékoság és Társadalom*, 1(1), 5-12.

Nováky E. (2011): *A partícipatív módszerek az interaktív jövőkutatásban*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem.

Sándor Anikó (2018): „Az együtt gondolkodásból fakadó többlettudás az értelme” Az inkluzív kutatás módszertana egy fogyatékoságtudományi kutatás tapasztalatai tükrében. *Gyógypedagógiai Szemle* 46. évf . 1. szám L2-32.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-16-1 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Hruskó Erika, aktivista
Önállóan Lakni-közösségben élni Csoport
hruskoerika@gmail.com

Udvarhelyi Éva Tessa, PhD, igazgató
Közélet Iskolája
evatessza@hotmail.com

Hruskó Erika – Udvarhelyi Éva Tessa: „Itt az ember a gondolkodáshoz és cselekvéshez társakra, szövetségeseinkre talál” – a részvételi akciókutatástól az érdekvédelemig

KULCSSZAVAK: mozgássérült, önálló élet, empowerment, tudatosság, részvételi akciókutatás

Absztrakt

Közös előadásunkban arról fogunk beszélni, hogy a részvételi akciókutatásnak milyen hatása van a résztvevők „empowerment”-jére, azaz hogyan tesz minket képessé a kritikai és rendszerszintű gondolkodásra, a szolidaritásra és a közös cselekvésre. Az előadás során bemutatjuk, hogyan alakult át egy mozgássérült emberekből álló részvételi akciókutató csoport kizárólag az érintettek által működtetett érdekvédelmi csoporttá.

Az előadás első részében Hruskó Erika, az Önállóan lakni – közösségben élni csoport tagja bemutatja azt a 25 évét, amelyet aktivistaként eltöltött különböző civil szervezetekben. Arról is beszámol, hogy ezektől a szervezetektől milyen olyan plusz értéket kapott, amelyek hozzásegítették a különböző fórumokon megvalósított társadalmi szerepvállaláshoz. Utána bemutatja az Önállóan lakni- közösségben élni csoportot, és azt, hogy mit adott számára a személyes életében a részvételi akciókutatás és ez a folyamat hogyan járul hozzá a valós társadalmi részvételhez. Az előadás részeként levetítjük azt a 12 perces filmet, amely a részvételi akciókutatás megközelítését és módszertanát mutatja be az Önállóan lakni – közösségben élni csoport munkáján keresztül, valamint azt, hogy a közös kutatásban való részvétel milyen változásokat hozott a tagjainak életében.

Az előadás harmadik részében Udvarhelyi Tessa bemutatja, hogy milyen személyes indíttatás vezette a részvételi akciókutatás módszertanához és példákat mutat be arra vonatkozóan, hogy ez a módszer hogyan alkalmazható az elnyomott társadalmi helyzetben lévő csoportok társadalmi és politikai felszabadítására.

Jurga Jonutyte, PhD, vezető kutató
Litván Irodalmi és Folklór Intézet
jurga.jonutyte@gmail.com

Giedrė Šmitienė PhD, vezető kutató
Litván Irodalmi és Folklór Intézet
smitiene.giedre@gmail.com

Jonutyte, Jurga – Šmitienė, Giedrė: A szovjet épségizmus inverziói a mai Litvániában

KULCSSZAVAK: szovjet épségizmus, fogyatékossgal élő személyek szóbeli narratívái, a fogyatékossg fogalma, biopolitika a posztszovjet országokban

Absztrakt

Az előadás a testi fogyatékossgal élő litván emberek személyes elbeszéléseinek közös narratológiai kutatásán alapul. A szovjet rendszer biopolitikai meggyőződéseiből eredő épségista fogyatékossg koncepció szerint a fogyatékossg a normális élet hiányát jelenti. A másik (ezzel ellentétes) feltételezés szerint a fogyatékossgal élő személy olyan hihetetlenül erős, hogy a környezetében lévő bármely akadályt legyőzi, és eléri a „normális élet” minden képzeletbeli jellemzőit. A koncepció második változata a durva szovjet épségizmus fordítottja. Hasonló módon és mértékben ösztönzi, a társadalom szintű viszolygást, mint az előző szovjet biopolitikai rendszer. Ezen inverz hozzáállás miatt a fogyatékossg fogalma bizonyos vizuálisan felismerhető formákban nyilvánul meg, így nem hoz változást a domináns biopolitikai paradigmába. A testi fogyatékossgal élő személyek összegyűjtött narratívái a fogyatékossg teljesen eltérő értelmezését sugallják (ami közelebb áll R. Braidotti, D. Goodley vagy L. J. Davis javaslataihoz).

Felfedik, hogy a testi fogyatékossgnak esetleges pozíciója van a személy életének összetételében: különféle szerepe van a személyes, a szakmai és a művészi életben.

A különféle fogyatékossgal élő emberek nem alkalmazkodnak, ezért nem alkotják a társadalom szerves részét, nem leírhatók egyetlen kritériumkészlet felhasználásával. A társadalom e részét soha nem tekintik „közösség”-nek; nincs sem korlátja, sem határa. Sohasem világos, hogy ki tartozik a társadalom e részéhez, és ki marad ki belőle; alapvetően ez a kérdés inkább helyhez kötött, mint ontológiai. Érvelésünk szerint a fogyatékossg elavult fogalmának megfordítása, amely ma számos posztszovjet országban elterjedt stratégia, kontraproduktív a befogadó társadalomról folyó vitákban. Egy lehetséges alternatívaként narratológiai megközelítést javaslunk, amelynek célja a tapasztalatok sokféleségének és többszörösségének feltárása.

Karsakpayeva, Madina: Az otthontanulás, mint az elnyomás és a hatalom eszköze a fogyatékossgal élő tanulók esetében - Kazahsztáni példa

KULCSSZAVAK: ENSZ Fogyatékossgal élők jogairól szóló egyezmény, Kazahsztán, otthon tanulás, fogyatékossg, hatalom

Absztrakt

A fogyatékossgal élő embereket az ex-szovjet utódállamban, Kazahsztánban elrejtik és még mindig különböző speciális elszigetelt oktatási és egészségügyi intézményekben tartják. A 690 600 fogyatékossgal élő ember közül, az otthonukban tanuló gyermekek száma 14 ezer (UNICEF Kazahsztán, 2019).

Kazahsztánban minden fogyatékossgal élő gyermek átesik egy pedagógiai-orvosi bizottsági vizsgálaton, melynek eredményeképpen jogosulttá válik az oktatás valamilyen formájára. A legtöbb esetben ez a forma az otthontanulás. Ezt a gyakorlatot az általános hozzáállás és az ország történelmi hagyományaiban gyökerező állami struktúra befolyásolja. A kialakult gyakorlatot támogatja az elterjedt vélekedés, miszerint számos tényező gátolja az inkluzív oktatást, úgy, mint: nem megfelelő infrastruktúra, társadalmi attitűdök, minősített tanárok hiánya (Emberi Jogok Megfigyelési riport, 2019).

Az első és jelentős lépés az inkluzív oktatás fejlődése felé az volt, hogy Kazahsztán ratifikálta az ENSZ Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló Egyezményt 2015-ben. Azonban az inkluzív oktatásra vonatkozó kezdeményezések többsége egy kialakulóban levő modell, amely még mindig elnyomott helyzetben tartja a fogyatékossgal élő embereket.

A fent említett tények ellenére, az NGO-k jelenléte fontos erőforrás a fogyatékossgal élő személyek támogatásában. (Isaac, Raja & Ravan, 2010). A területen működő nonprofit szervezetek segítik a fogyatékossgal élő személyek függetlenné válását, fejlesztik kommunikációs képességeiket, és erősítik bennük a valahová tartozás érzését. Kazahsztáni kontextusban ezek a szervezetek jelentik az egyik legfontosabb eszközt annak, hogy a fogyatékossgal élő emberek fejlődni tudjanak.

Az előadás az otthontanulás gyakorlatát úgy mutatja be, mint a fogyatékossgal élő emberekkel szembeni elnyomás és hatalomgyakorlás eszközét. Az előadás célja ezen kívül, hogy illusztrálja a fogyatékossg medikális modelljének konzekvenciáit Kazahsztánban. Végül az előadás a családi támogatás szerepét, mint a hatalomgyakorlás egyik aspektusát is megvitatja, mely az előadó személyes otthontanulási tapasztalatán alapul.

**Kazakevich, Olia: Fogytékosság, nőiesség, hatás:
fogytékossággal élő gyermeket nevelő édesanyák
Oroszországban**

KULCSSZAVAK: nőiesség, fogytékosság, hatás, nők, Oroszország

Absztrakt

A kutatás feltárja azt a közelmúltban megjelenő jelenséget, miszerint az oroszországi jótékonyági szervezetek szépítő átalakítást kínálnak a fogytékossággal élő gyermeket nevelő, társadalmilag marginalizált és gazdaságilag hátrányos helyzetbe került édesanyáknak. Úgy gondolom, hogy az említett nők helyzete sajátos esetként értelmezhető az orosz kortárs feminista diskurzusban. A fogytékosság alapján történő megbélyegzés az édesanyákra irányul, (azaz nem csak gyermekeikre). A társadalom tehát rájuk (és nem is annyira, a gyermekeikre) tekint úgy, mint, akik számára szükséges a rehabilitáció, a szépítő átalakítás formájában, eszközével. Azt vizsgálom, hogy a posztszovjet normalitás rendszeréből kirekesztett személyek (édesanyák) hogyan közvetítik, navigálják a sebezhetőségüket a nagyon bonyolult, rétegzett, összetett kortárs populáris kultúrában és vajon mennyiben köteleződnek el a szépítő átalakulás logikája mellett. Az oroszországi Szibériában végeztem etnográfiai terepmunkát olyan nőkkel, akik részt vettek, valamint szerveztek is úgynevezett jótékonyági szépítő átalakítást. Úgy gondolom, a nőiességet egy rutinszerű, ismétlődő, sokszor kilátástalan, jövő nélküli életben hatást gyakorló, befolyásoló értelemben mozgósítják, nem pedig a nőkkel szemben támasztott elvárásként.

Keszi Roland, PhD, szociológus, egyetemi adjunktus
ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Fogyatékoság és Társadalmi részvétel
Intézet
kesziroland@gmail.com

**Keszi Roland: Mesterséges intelligencia, munkaerőpiac,
fogyatékoság - Néhány megfontolás empirikus szociológiai
kutatási eredmények fényében**

KULCSSZAVAK: mesterséges intelligencia, munkaerőpiac, fogyatékoság, robotizáció

Absztrakt

Az előadás leíró szándékkal tekint át néhány olyan gazdaság- és társadalomtörténeti, valamint szervezet- és munkaszociológiai megatrendet, amely a mesterséges intelligencia és a munkaerőpiac jelenleg már meglévő, s jövőben várható intenzívebb összefonódásának tekintetében – jelenlegi tudásunk alapján – kiemelt jelentőséggel bír a 21. század robotizációs forradalmának munkaerőpiaci vonatkozásai tekintetében. Az előadás ezekre az elméleti megfontolásokra keretként tekintve néhány empirikus kutatási eredményt mutat be.

Kisari Károly: Csodavár-modell – a változás jó

KULCSSZAVAK: felhatalmazás, támogatás, tanácsadás, hatalom, inklúzió

Absztrakt

A Rejtett Kincsek Down Egyesület által kidolgozott Csodavár-modell célja mellett, hogy a gyermekek fejlődését elősegítse az, hogy a családok - azon belül a szülők - felhatalmazás érzését erősítse, hiszen a szülőknél van az a hatalom, amely lehetővé teszi, hogy a jelenlegi szegregáción alapuló köznevelési rendszerben változások valósuljanak meg. Missziónk az inkluzív nevelés, ennek eléréséhez ez az erőforrás nélkülözhetetlen.

A Csodavár-modell jelenleg két önálló intézményben várja a gyermekeket; Nyíregyházán 2011 óta, Budapesten pedig 2018 márciusa óta.

A nyíregyházi intézmény az elmúlt hét év alatt nemcsak szakmailag, de emberileg is hatalmas támaszt jelentett a térség korai fejlesztésre szoruló gyermekeinek, ez idő alatt több mint 1000 család gyermeke számára, több mint 22.000 fejlesztő foglalkozással segítettek az intézmény szakemberei.

Az inkluzív fejlesztésre és nevelésre való igény erőteljes megfogalmazására válaszként, a Mindenkinék becsengettek! program tapasztalatait beemelve az Egyesület 2011-ben kidolgozta a három alappilléren nyugvó Csodavár-modelljét.

A Csodavár-modell alapvetései:

- a gyermek születése után, a fogyatékosagra utaló magatartás felismerését követően mihamarabb kerüljön szakemberhez és részesüljön fejlesztésben, hiszen a vizsgálati eredmények alapján ebben az időszakban kiemelkedően jó fejlesztési eredmények érhetőek el
- a fogyatékosággal élő gyermekek számára szintén kulcsfontosságú, hogy ne szegregáltan, ép társaiktól kvázi izoláltan éljék mindennapjaikat, hanem akár a fejlesztés, akár a szabadidős tevékenység (játászás) egy inkluzív közegben történjen. Az ilyen típusú közös tevékenység nem csak a fogyatékosággal élő gyermek fejlődésére hat pozitívan, hanem fejleszti a normál fejlődésű gyermek kooperációs és problémamegoldó készségét, kreativitását és empátiáját.
- az eltérő fejlődésű gyermekek szülei, családtagjai gyakran találkoznak a nehézkes, semmitmondó kommunikációval, ezért a Csodavár-modell már a fejlesztési programok összeállításának kezdetétől törekszik a szülők közérthető tájékoztatására, a későbbiekben pedig a folyamatos kétoldalú kommunikációra és a mindennapos támogatásra.

Kiss Virág, PhD, docens

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Eszterházy Károly Egyetem Vizuális Művészeti Intézet

mitiszi@gmail.com

Kiss Virág: Empowerment művészet által

KULCSSZAVAK: empowerment, inkluzív művészeti facilitáció, közösségi művészet, részvétel

Absztrakt

Az adaptív és inkluzív művészeti facilitáció a művészetpedagógia és a művészetterápia módszertanából kiindulva dolgozik, mely során az alkalmazott művészeti és facilitációs módszereket a helyzethez, célcsoporthoz igazítja. A valódi részvétel eléréséhez szükséges „enablement” azaz képessé tétel és „empowerment” azaz hatalommal való felruházás jellegű eszközöket használ. (Lakatos, 2009). Mindkét oldal szükségszerűen megjelenik a művészeti tevékenységek facilitálása során a közös cél, a mű létrehozása érdekében, enélkül ugyanis nem jön létre a közös alkotás.

Előadásomban inkluzív és közösségi művészeti példákon mutatom be, milyen művészeti formái lehetnek az empowerment-nek. Több ízben is jártam Londonban módszertani tanulmányúton, ahol inkluzív művészeti közösségi működések módszereit vizsgáltam Erasmus programok keretében. A Joy of Sound inkluzív zenélés heti 3 alkalommal ad folyamatosan lehetőséget mindenféle képességű embereknek a közösségi zene élményének megélésére. A Dancing Tao tánccmeditációs közösség törekvése az inkluzív működés, ahol aktívan keresik a módját annak, hogy mindenki számára elérhető legyen a részvétel.

A magyar Artman Egyesület különböző szinteken és formákban dolgozik mozgással és tánccal mindenféle képességű emberekkel, az „inkluzív jam” egy olyan forma, ami nyitott találkozási felületet biztosít és lehetőséget a részvételre.

Az empowerment egyik fontos eleme, hogy a résztvevőket egyenrangú alkotótársaknak tekinti a közös alkotó folyamatban, és a tevékenységformát úgy építi fel és facilitálja, hogy az minden elemében ezt fejezze ki. Létrehoznak egy közös nyílt találkozási felületet, ahol a szabad alkotás kombinálódik a helyzethez igazított instrukciókkal és olyan adaptív eszközökkel, ami mindenki számára lehetővé teszi a részvételt. Ezek kikísérletezése hosszabb folyamat minden esetben. Közös kaland a résztvevőkkel, akik működésének, igényeinek és szükségleteinek a megértése és elfogadása nélkülözhetetlen a megfelelő módszerek megtalálásához. Fontosak a szokások, és a bizalom az újra-találkozás lehetőségében. Minden vizsgált esetben közösségi vezetés és team-munka biztosítja a kereteket, a vezetői attitűd pedig a „hatalom” megosztása a team-mel.

Hivatkozások

Lakatos Kinga (2009): *A képessé tétel folyamata. Az érdekvényesítés esélyeinek növelése a szociális és közösségi munkában.* In.: Parola-füzetek, Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest.

http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/14c544c36a68ce4fc12575d9002dfc69?OpenDocument

Web:

<https://joyofsound.org/>

<http://artman.hu/inkluziv-jam/>

<http://dancingtao.net/>

Kolonics Krisztián, participatív munkatárs, fogyatékosügyi érintett, tapasztalati szakértő

Szociális és Gyermekjóléti Főigazgatóság

k.kolonics@gmail.com

Kolonics Krisztián: Másság-teremtés avagy légy önmagad!

KULCSSZAVAK: Fogyatékosügy, Sztereotípiák, Esély, Önmegvalósítás

Absztrakt

Egy fogyatékossgal élő embernek szembe kell néznie a sztereotípiák viharával, az ebben való élet nem könnyű senkinek sem. Fel kell ismerni ezek határait. Két típus létezik az érintettek között, a többség ezeken a határokon belül próbál élni ebben a „karanténban”, és ezzel együtt be is zárja magát egy általa felépített buborékba. Ugyanez megfigyelhető az intézményi ellátásban, illetve a védett foglalkoztatásban. Azok, akik folyamatosan túl akarnak lépni e határokon, ők azok, akik kihúzzák magukat ebből a „gödörből”. Ez után az a helyzet alakul ki, hogy az adott egyén hajlandó kilépni a sztereotípiák skatulyájából, és él azzal az eséllyel, hogy valamiben kiemelkedő lehet. Ez nem csak rólam szól, hanem nagyon sok olyan érintett társamról, akik ugyanezt az utat járják, akik éltek ezzel az eséllyel és a sztereotípiák már nem is számítanak, sőt fel sem tűnnek számukra. Nyilván a társadalom még mindig próbál skatulyába zárni, de ezt az ember már azonnal le tudja győzni ezek után. És bármit meg tud valósítani, amit szeretne.

Kovács Gábor: Innovációs trendek a munkapiacra - miként reagálunk a fogyatékossgal élő emberek szükségleteire?

KULCSSZAVAK: munkapiac, innováció, fogyatékossgal élő emberek, sérülékeny társadalmi csoportok

Absztrakt

A hatalom, elnyomás kérdése nem kerülhető meg a fogyatékossgal élő emberek munkához való viszonya tekintetében sem. A társadalmi struktúrák alkotóelemeire ható és annak mozgató rugóit meghatározó általános gondolkodásmód ugyanúgy megjelenik a munka világában, mint az élet bármely szegmensében, ezért a fogyatékossgal élő emberek reprezentációja a munkapiacra jól tükrözi azt. A sérülékeny társadalmi csoportok pozíciójának változása, társadalmi mobilitása sokkal jobban követi a negatív gazdasági folyamatokat, az érdekeiket sikeresebben érvényesítő rétegeknél.

Egy gazdaság erősödése és a különböző piaci tendenciák javulása előbb-utóbb kihat a fogyatékossgal élő emberek munkapiaci aktivitására is. A gazdaság gyengülése, főként egy válság bekövetkezésének hatása szintén befolyásolja ezt. A 2010-es években bekövetkező változások jótékonyan járultak hozzá a foglalkoztatási szint dinamikus emelkedéséhez, ám egy bekövetkező recesszió (l. 90-es évek foglalkoztatása) várható következményeinek hatása ezt a tendenciát akár meg is állíthatja. Ennek kiküszöböléséhez, a negatív piaci hatások mérsékléséhez az állam szabályozó szerepével, beavatkozásaival és innovatív fejlesztések támogatásával járulhat hozzá.

Az elmúlt évek tapasztalatai rávilágítanak arra, hogy a sérülékeny társadalmi csoportok munkapiaci helyzetének javítására nem csupán az állami intézményrendszer fejlesztése, új jogszabályok életbe léptetése, hanem a munkapiaci innovatív kezdeményezések: foglalkoztatási programok, szolgáltatások célzott támogatása hozzájárulhat foglalkoztatási helyzetük javításához.

A 2000-es évektől nyilvánvalóvá vált, hogy az önálló életvitelt támogató technológia fejlesztések egyre inkább elérhetők, és sokkal több lehetőség áll rendelkezésre a gazdaság egyes szektorai és a különböző iparágak munkáltatói számára. Mégis meglehetősen lassan terjednek el a fogyatékossgal élő emberek képességeinek megfelelő és a fejlett technológiák adta lehetőségeire támaszkodó adekvát foglalkoztatási gyakorlatok. Az immár több mint 20 éve elindult alternatív munkapiaci szolgáltatások a maguk idejében jelentős szakmai innovációnak számítottak. Ezek jelentősége nem csökken, ugyanakkor tartalmuk, valamint működési módjuk átalakul: egyre nagyobb hangsúlyt kell helyezni az intenzívebb személyi segítséget és egyéni módszereket igénylő emberek és a munkahelyi

adottságok illesztésére, a mesterséges intelligencia, a robotika által nyújtott lehetőségek kiaknázására.

Maléth Anett: Milyen fogaskereknek kellene mozgásba lendülniük ahhoz, hogy a támogatott döntéshozatal Magyarországon szélesebb körben elterjedhessen?

KULCSSZAVAK: cselekvőképesség emberi jogi modellje, támogatott döntéshozatal, terapeuta igazságszolgáltatás

Absztrakt

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 12. cikke a cselekvőképesség emberi jogi modelljét reprezentálja. Az emberi jogi modell a fogyatékossgal élő személyek³ cselekvőképességének gyakorlását biztosító támogató stratégiákat foglalja magába a cselekvőképesség korlátozását eredményező gondnoksági rendszerrel szemben, mely gyakran jogsértéseket eredményez.

Az Egyezmény hazai ratifikációjának köszönhetően Polgári Törvénykönyvünk⁴ 2014-ben vezette be a támogatott döntéshozatalt (továbbiakban: TD) mint új – ám nem előzmény nélküli⁵ – jogi entitást. 5 év elteltével a TD még mindig fiatal és marginális jogintézmény. A rendelkezésre álló statisztikai adatok azt mutatják, hogy igen csekély mértékben kerül alkalmazásra – kevesen igénylik és kevesen férnek hozzá e jogintézményhez – a 2017. december 31-i statisztika⁶ tükrében mindösszesen 167 fő részesült a TD lehetőségében.

Az egyik fő kérdés a cselekvőképességet támogató stratégiákhoz történő hozzáférés Magyarországon, mely a hatályos jogszabályok szerint két alapvető útvonalon érhető el:

- I) közvetett módon a különböző gondnoksági perek lezárását követően vagy
- II) közvetlenül a gyámhatóság kirendelő határozata útján. Feltétlenül megjegyzést érdemel, hogy mindkét hozzáférési útvonal esetén a TD csak az érintett személy kezdeményezésével vehető igénybe.

Előadásom során a terapeuta igazságszolgáltatás lehetséges szerepét, elméleti hátterét és eszközeit kívánom bemutatni, s különösképpen azt, hogy az hogyan segítheti elő a felek (akár a peres felek) közötti kommunikációt, illetve, hogy milyen módon ad(hat) „hang”-ot, és „láthatóság”-ot az érintett személyeknek. Vizsgálat

³ leginkább intellektuális fogyatékossgal, autizmussal és pszichoszociális fogyatékossgal élő személyekről beszélünk ebben a körben

⁴ 2013. évi V. törvény

⁵ Vö.: 2009

⁶ Központi Statisztikai Hivatal – Magyar Statisztikai Évkönyv, 2017

tárgyává kívánom tenni, hogy a gondnoksági perekben eljáró bíró miképpen kezelheti az érintettek ügyeit, hogyan szól(hat) az említett személyekhez/felekhez, s a jogi képviselő, ill. ügygondnok hogyan támogathatja a jelenleginél hatékonyabban az érdekelt személyeket a vonatkozó eljárások során. Beszelnék arról, hogy mit értünk a „double-voice” (kétoldalú beszélgetés) kommunikáció fogalma alatt (Vinnai, 2017, p. 100), s hogy az működtethető-e az eljárások során, s nem utolsónál arról, hogy az interdiszciplináris együttműködések lehetőségeinek kiaknázásával hogyan segíthetjük elő a jelenleg fajsúlyosan gondnokság-központú rendszer átalakítását anélkül, hogy az érintetteket kizárnánk jogaik gyakorlásából.

Ótott-Kovács Réka, gyógypedagógus

Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium; SZTE JGYPK

Gyógypedagógus-képző Intézet

okreka97@gmail.com

Ótott-Kovács Réka: A könnyen érthető kérdőíves kikérdezés tapasztalatai

KULCSSZAVAK: könnyen érthető kommunikáció, kérdőív, értelmi sérült személyek, önbevallás

Absztrakt

Bevezetés

Az értelmi sérült személyekkel kapcsolatos kutatásokban gyakori, hogy nem az érintetteket, hanem a velük kapcsolatban álló személyeket kérdezik meg az ő életükről. Az informátorok feladata ilyenkor az, hogy az általuk képviselt személy nevében nyilatkozzanak. Az informátor által elmondottakat nagyban befolyásolhatja a kapcsolat közelsége, az informátor esetleges önös érdekei, megfelelési vágya. Ezek alapján egyértelmű, hogy ez a módszer nem lehet a közvetlen megkérdezés helyettesítője. (Emerson, Felce & Stancliffe, 2013)

Módszer

Participatív módszertant alkalmaztam, melyben az érintettek aktív résztvevői voltak a róluk szóló kutatásnak. Ezen belül is az önbevalláson alapuló (self reporting) megkérdezést választottam, mivel ez biztosítja a legjobban a hatalommal való felruházást (empowering) és az önértékesítést.

A vizsgálatba bevont emberek megkérdezése könnyen érthető kérdőívek segítségével történt. A vizsgálatban összesen 6 Csongrád megyei intézményből 68 felnőtt, értelmi sérült személy vett részt. A kérdőívek tág értelemben vett témája az önálló életvitel volt.

A könnyen érthető kérdőívkészítés egy új, még kevésbé ismert módszer. Megalkotásához a jelenleg rendelkezésünkre álló, legkorrektebb megoldás az, ha a klasszikus kérdőívfejlesztés és próbamérés módszereit vegyítjük a könnyen érthető kommunikáció módszerének alkalmazásával; valamint, ha a próbamérés és a kitöltések alapján a kutatási eszközt folyamatosan tovább fejlesztjük. (Turnpenny, Caiels, Whelton, Richardson, Beadle-Brown, Crowther, Forder, Apps & Rand, 2018)

Célkitűzések

A vizsgálat közvetlen célja volt, hogy megismerjem, a megkérdezett értelmi sérült személyek az önálló életvitel mely területein rendelkeznek leginkább tapasztalatokkal. Továbbá, hogy feltárjam egy konkrét téma részterületeivel kapcsolatos tapasztalatokat és érdeklődést. Mindezzel pedig egy hosszútávú

projektötletet igyekeztem megalapozottá tenni: egy könnyen érthető videócsatorna létrehozását az önálló életvitel témakörében.

Közvetett célom volt, hogy a könnyen érthető kérdőív-készítés módszerét fejlesszem és ezzel az értelmi sérült személyekkel kapcsolatos kutatómunkákhoz való hozzáállást, szemléletmódot is formáljam.

Összegzés

A megfelelő módon adaptált kérdőívek hasznos eszközök lehetnek az értelmi sérült személyek egy adott csoportjának megkérdezésére. Ugyanakkor a módszer korlátait is figyelembe kell vennünk, melyek közül a legmeghatározóbb talán az, hogy erőteljesen támaszkodik a „relatív magasszintű” verbalításra. (Turnpenny et al., 2018) A hasonló kutatások és módszerek fejlesztése mégis fontos, mivel csak így kaphatunk valóban értékes és részletes képet erről a színes célcsoportról. Valamint, ha a résztvevőktől származó információkat egy gyakorlati cél megvalósítására is felhasználjuk, akkor jelentős hatalommal is felruházzuk őket. (Katona, 2013)

Hivatkozások

Emerson, E., Felce, D., & Stancliffe, R. J. (2013): Issues concerning self-report data and population-based data sets involving people with intellectual disabilities. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 51(5), 333–348.

Katona V. (2013): Felnőtt értelmi fogyatékos személyek életútjának feltérképezése. In Zászkaliczky P. (szerk.): *A társadalmi és az iskolai integráció feltételrendszere és korlátai* (pp. 117–177). ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Turnpenny, A., Caiels, J., Whelton, B., Richardson, L., Beadle-Brown, J., Crowther, T., Forder, J., Apps, J., & Rand, S. (2018): Developing an Easy Read Version of the Adult Social Care Outcomes Toolkit (ASCOT). *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 31(1), 36–48.

Péter Orsolya Márta: Isteni ajándék vagy isteni átok? A testi és értelmi fogyatékoság ábrázolása az ókori római forrásokban

KULCSSZAVAK: ókor, fogyatékoság, történelem, Róma

Absztrakt

Az előadás célja annak bemutatása, hogy a testi és értelmi fogyatékoság milyen módon került megjelenítésre az ókori római forrásokban. E források tanúsága szerint az ókori Róma gondolatvilágában létezett egyfajta „szabványos” emberi testre és lélekre vonatkozó elvárás, az ettől való eltérést pedig a társadalom – és számos társadalmi szabályozó, mint például a jog – hosszú ideig kettős módon kezelte. Míg a később szerzett fogyatékosággal szemben a társadalom általában elfogadónak mutatkozott, a „szabványhoz” viszonyított veleszületett eltérések hosszú évszázadokon keresztül olyan válaszokat generáltak, amelyek eredményeként a fogyatékosnak tekintett emberek mai szemmel nézve elfogadhatatlan, antihumánus bánásmódban részesültek.

Petri Gábor: Értelmi fogyatékos és autista emberek önérvényesítése – A fogyatékosügyi érdekvédelem mostohagyerekei?

KULCSSZAVAK: értelmi fogyatékos, autizmus, fogyatékos emberek mozgalmá, önérvényesítés

Absztrakt

A fogyatékos emberek mozgalmá az elmúlt évtizedekben hatásos volt a közpolitikák befolyásolásában (Barnes és Mercer, 2008). Mára fogyatékos emberek a világ nagy részén saját maguk érdekvédelmének vezetőivé váltak, kivéve az autista és értelmi fogyatékos embereket képviselő szervezeteket. Az ezen a két területen működő szervezeteket még ma is elsősorban szülők és szakemberek, hivatásos érdekvédők vezetik. Az autista és értelmi fogyatékos érdekvédelemben a szervezetek és akciók nagy része így nem azok vezetésével történik, akikért az érdekvédelem harcol (Waltz, 2013).

Előadásomban az értelmi sérült és autista önérvényesítőknek a fogyatékos emberek mozgalmában elfoglalt helyét elemzem. Az előadás doktori kutatásom eredményeit foglalja össze. A kutatás célja az volt, hogy az önérvényesítést segítő és hátráltató tényezőket is azonosítsa. A kutatás empirikus adatokra támaszkodott: az Egyesült Királyságban és Magyarországon összesen 43 érdekvédő (autista és értelmi fogyatékossgal élő ember, szülő érdekvédő, hivatásos érdekvédők) vett részt. Az adatgyűjtés interjúk és fókuszcsoportos beszélgetéseken keresztül valósult meg. Az adatelemzéshez tematikus analízist és tartalomelemzést használtam. A kutatás multidiszciplináris volt, és a fogyatékossg tanulmányok hagyományait folytatta, építve nyelvi, praxis elméleti és emberi jogi szemléletű elemzésekre is.

Az eredmények több akadályozó tényezőt azonosítottak: (a) civil szervezetek gyakorlata (belső szabályok, hagyományok, struktúrák); (b) az önérvényesítés anyagi korlátai (fizetetlen munka, alacsony jövedelem, szervezeti finanszírozás); (c) az önérvényesítők érdekvédelemben való bevonásának jelképes, felületes volta. Segítő tényezők között azonosítottam az (a) önérvényesítők közötti hálózati, közösségi munkák (online és megszokottabb) formáit; (b) az internetet; (c) emberi jogi eszközöket, amennyiben azok ellensúlyozni tudnak bizonyos akadályozó tényezőket. A kutatás egy új, ún. „Útvonalak az érdekvédelemhez” modellt is felállított.

Suha Brigitta, főiskolai hallgató, siket gyerekeket segítő gyógypedagógiai asszisztens

Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Cházár András EGYMI

pebrigu@gmail.com

Suha Brigitta: Generációs identitásválság a társadalmi másság-teremtés tükrében: "Halló ember vagyok egy hallássérült ember lelkével!"

KULCSSZAVAK: siket család, ép gyermek, siket férj, identitáskeresés

Absztrakt

Más lennék? Sokszor és sokat gondolkodtam már ezen.

Szüleim, nagyszüleim, hallássérültek, dédszüleim is azok voltak. Fogyatékoságuk velük született, de jómagam épként érkeztem ebbe a családba, viszont még ma sem érzem magam igazán annak.

Hogyan tanultam beszélni? Pontosan úgy, mintha hallássérült szülők, hallássérült gyermeke lettem volna. Először jelben, majd hangzó beszédben, mellyel elsajátítottam a körülöttem élők összes beszédhibáját is. Ezzel persze csak az óvodában szembesültem, amikor a többi gyerek máshogy ejtett ki bizonyos szavakat, illetve nem értették, amikor én jelnyelven próbáltam velük kommunikálni. Az általános iskola kezdetén tolmácsoltam először hivatalos helyen édesanyámnak. Egy bankban történt, egyszerű művelet: számlanyitás. Végül sikeresen megtörtént, de kifelé menet rengeteg szempár tapadt ránk. Éreztem, hogy mi mások vagyunk. Van rajtunk valami, ami miatt bámulnak a szó negatív értelmében. Megkérdeztem anyukámat, de ő csak annyit mondott, ne foglalkozz velük. Azóta tökélyre fejlesztettem különböző bámulási típusok megkülönböztetését!

Emlékeim szerint több negatív élmény történt velem, mint pozitív. Szakközépiskolában találkoztam először egy olyan személlyel, aki pozitívan közelítette meg helyzetemet és adottságaimat. Megkérdezte, hogy tisztában vagyok-e vele, mekkora segítség lehetek? És igaza volt.

Segítség vagyok. Egy ember, aki eszközként működik, hidat képezve a csend és a hang közé.

Mai napig vannak olyan szokásaim, amik a gyerekkoromra vezethetők vissza. Nem nézek hangosan tévét, ha kettőnél több háztartási gép működik, akkor az már zavar. Ilyenkor mindig keresem a belső csendemet. Részesen vagyok a környezetemnek, de nem úgy, mint halló társaim.

Nem-nem tudok kilépni. Ez egy zárt világ, közösség a közösségen belül. Identitászavarom van. Halló ember vagyok egy hallássérült ember lelkével. Úgy látom a világot, ahogy ők, úgy gondolkodom, ahogy ők. Anyanyelvem a jelnyelv,

másodikként jött a hangzó magyar beszéd. Jelnyelven sokkal könnyebben ki tudom fejezni magam. Sokkal több mindent el tudok mondani, mint hanggal.

Szóval nem tudom, hogy ép vagyok-e? Remélem, hogy igen, mert a munkahelyemen is nagy szükség van rám. Hallássérült gyermekekkel dolgozom, gyógypedagógiai asszisztens vagyok.

Svastics Carmen drs., doktorandusz, tanársegéd, szaknyelvi oktató
ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskola, ELTE
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
svastics.carmen@gmail.com

Tóth Bianka, drs., doktorandusz, kommunikációs munkatárs
ELTE Bölcsészettudományi Kar, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Tempus
Közalapítvány
tothbianka1105@gmail.com

Svastics Carmen, Tóth Bianka: Az új Országos Fogyatékosügyi Program, valamint a végrehajtására vonatkozó intézkedési tervben foglalt feladatok megvalósításának időarányos teljesítéséről szóló jelentés (B/3587. szám) elfogadásáról tartott Országos Népjóléti Bizottsági ülés (2015. március 25.) kritikai diskurzuselemzése

KULCSSZAVAK: Országos Fogyatékosügyi Program, akadálymentesítés, foglalkoztatás

Absztrakt

A hazai fogyatékosügyi egyik feltehetően legfontosabb stratégiai dokumentuma az aktuális Országos Fogyatékosügyi Program, melyet az Országgyűlés a fogyatékossgal élő személyek élethelyzetének javítása, esélyegyenlőségének megteremtése érdekében fogad el bizonyos időközönként. Végrehajtása ún. intézkedési tervek mentén történik, melyek megvalósításáért a Kormány felel. Ezek beszámolóját az Országgyűlés vonatkozó bizottsága hivatalos jegyzőkönyv vezetése mellett vitatja meg és fogadja el.

Előadásunk a legutóbbi, 2011-2013 időszakra vonatkozó beszámoló (B/3587 sz. jelentés) 2015. március 25-én, a Népjóléti Bizottság általi megvitatásának vizsgálatát mutatja be - kritikai diskurzuselemzési keretben. A kritikai diskurzuselemzés (CDA) „arra fekteti a hangsúlyt a tudományos elemzésben, amiről szó van: azokat a tágabb értelemben vett témákat kell felszínre hoznunk, melyekből összeállíthatók a politikák mögött megbúvó paradigmatisz stratégiák” (Nagy, Pál, Szerepi & Halmai, 2008).

A CDA a szöveget vizsgálja, de túlmegy egyszerű nyelvelíráson, és azt a tágabb értelemben vett kontextusával együtt értelmezi. Teun van Dijk szerint a CDA egyik legfontosabb feladata, hogy megtalálja az összeköttetést a mikro- (nyelvhasználat, diskurzusok, szóbeli interakciók, kommunikáció) és makroszintek (hatalom, dominancia, társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségek) között. Két alapvető kérdése: hogyan kontrollálja egy domináns csoport a nyilvános diskurzust és azon keresztül a gondolkodásmódot, és hogy ez milyen következményekkel járhat. (Van Dijk, 2001)

A vizsgált bizottsági ülés kritikai diskurzuselmézése rá kíván mutatni arra az intézményesült gondolkodási módra, ahogy az országos politika szereplői a fogyatékosügyet és a fogyatékossgal élő emberek helyzetét értelmezik és kezelik (Géring, 2005; Glózer, 2006). Az ülés jegyzőkönyve azon kevés kutatható dokumentumok egyike, mely betekintést enged az egyébként jellemzően depolitizált hazai fogyatékossg-narratívákba (Kiss, 2013), és láttatni engedi, hogy a téma hogy jelenik meg a politikai küzdelmek terén. Vizsgálódásunk hozzá kíván járulni a fogyatékossg diszkurzív alapú megközelítésében rejlő lehetőségek bemutatásához és a fogyatékossgtudomány számára fontos kérdések megvitatásához és továbbgondolásához (Goodley, 2017). Célunk végső soron, hogy „jobb közpolitikák és megváltozott gyakorlatok révén javítsunk mindnyájunk életminőségén” (Oliver, 1994, p. 12).

Hivatkozások

- Géring Zs. (2005): 3-6-12: avagy összefoglaló művek a diskurzuselmélet területéről. *Szociológiai Szemle*, 2005. 2. szám 130–142.
- Glózer, R. (2006): A diskurzuselmzés módja és értelme. In Feischmidt Margit, *Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom és kultúrakutatásban*. Elérhetőség: http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/index8dbc.html?option=com_tanelem&id_tanelem=841&tip=0 Letöltve: 2016.11.15.
- Goodley, D. (2017): *Disability Studies. An Interdisciplinary Introduction*. Second edition. London: SAGE Publications.
- Kiss V. (2013): A teljesség politikája: fogyatékosdiskurzusok és a normalitás ideológiája Magyarországon. In Laki I. (szerk.). *A nemzetközi és hazai fogyatékospolitika a 21.században*. Budapest, MTA TK Szociológiai Intézet – L'Harmattan (pp. 5–34).
- Nagy Z. É. és mtsai (2008): *A megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő emberek társadalmi és jogi helyzete Magyarországon és nemzetközi kitekintésben*. Helyzetfeltáró tanulmány. Revita Alapítvány.
- Oliver, M. (1994): *Politics and Language: Understanding the Disability Discourse*. Elérhetőség: <https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Oliver-pol-and-lang-94.pdf> Letöltve: 2019.02.15.
- Van Dijk, Teun A. (2001): Critical Discourse Analysis. In Tannen, D, Shciffirin, D & Hamilton, H. (eds.). *Handbook of Critical Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell. (pp. 352-371).

Tóth Miklós Bálint: Néhány gondolat a kritikai fogyatékoságtudomány hatalomelméleti alapvetéseiről

KULCSSZAVAK: Michel Foucault; hatalomelméletek; diskurzus; kritikai fogyatékoságtudomány

Absztrakt

A fogyatékoságtudomány és még inkább a kritikai fogyatékoságtudomány hol explicit, hol implicit alapállítása, hogy a fogyatékoság valamiképpen politikai fenomén. Rendre megjelenő gondolat, hogy vitathatatlanul hatalmi térben konstituálódó társadalmi jelenség; ebből adódik, hogy az elnyomás elszenvedése és a hatalomnak való alávetettség a fogyatékosággal élő személyek közös élménye. Ennek feltárása, bemutatása és a vele szembeni fellépés pedig a kritikai fogyatékoságtudomány képviselőinek legfontosabb feladata.

Előadásomban e tudományterület hatalomelméleti alapvetéseit értelmezem, Michel Foucault hatalomfelfogásán keresztül. Foucault meggyőződése szerint a hétköznapi gondolkodás és a hagyományos tudományos megközelítések egyaránt redukált érvényességű állításokat tesznek világunkról, ugyanis nem vesznek tudomást arról, hogy megállapításaikat a hatalom által megszabott keretrendszerben, a domináns diskurzusban fogalmazzák meg. Sőt ennél is tovább megy: nem egyszerűen a megértést gátolja a diskurzus hatalommal való átitatottsága, hanem a benne résztvevők maguk is a hatalom céljait szolgálják. Ebből következik, hogy a tudomány emberének legfőbb tennivalója a hatalom mélyszerkezetének feltérképezése és tevékenyen hozzájárulni annak felszámolásához.

A foucault-i megközelítés felvázolása után amellet érvelek, hogy bármennyire is impresszív és csábító a fenti gondolatmenet, a mindent átszövő hatalom ideája valójában számos belső ellentmondással terhelt. A problémák bemutatását követően pedig arra térek ki, hogy e paradigma állításait elfogadva végeredményben a társadalom vizsgálata – jelen esetben a kritikai fogyatékoságtudomány – nem lép-e be szükségképpen a hatalmi térbe, és ekképpen nem válik-e maga is elkerülhetetlenül politikai tevékenységgé.

**van't Ende, Floor: Felsőoktatási politikák a tudásalapú
társadalomért: a fogyatékoság szerepe
(Esettanulmány az Európai Unióról, a tudásgazdaság készségeire
összpontosítva)**

KULCSSZAVAK: tudásgazdaság, Európai Unió, fogyatékoságügyi politikák

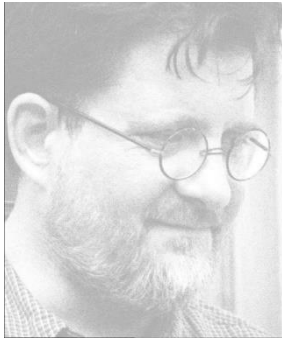
Absztrakt

Az előadás a fogyatékoságot befogadó politika implikációit vizsgálja, az EU tudásalapú gazdaság felé mutató hatásaira alapozva. Főként az Európa 2020, Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája: Közlemény az Európai Bizottság bizottsági jelentéséről című, 2010-ben publikált stratégiára fókuszálunk.

E közlemény megállapításai szerint az európai gazdasági stratégia olyan tudásalapú gazdaságra épít, amelyben a tudás tömeges előállítása és felhasználása központi szerepet játszik (ENSZ, 2005, p. xi). A tudás előállítására való összpontosítás együtt jár az egész életen át tartó tanulás fogalmával, amely az európai politikákban széles körben elterjedt. Az Európai Unió közelmúltbeli, fogyatékosággal kapcsolatos politikái nagy hangsúlyt fektetnek az emberek oktatásba és az egész életen át tartó tanulásba való integrációjára, mind a tudásalapú munkavállalók körének kibővítése, mind az emberek társadalmi beilleszkedésének lehetővé tétele érdekében. E politikák többsége az oktatás és a nyilvános terek általánosabb hozzáférhetőségének javítására irányul. A „jó” élethosszig tartó tanuló jellemzőinek vizsgálata, valamint az OECD „a tudásgazdasághoz szükséges készségek” kritikai elemzése azonban azt mutatja, hogy az egész életen át tartó tanulás (ideális) természete eredendően épségista, és hogy bizonyos „tudásalapú gazdasághoz szükséges készségeket” nem lehet megtanítani, és definíciójuk szerint sok embercsoport számára elérhetetlenek lehetnek.

Az előadás arra a következtetésre jut, hogy amint az EU szemlélete a tudásalapú gazdaság felé halad, az agy képességei válnak a produktivitás legfontosabb szempontjává. Amint az EU elmozdítja a gazdaságértelmezését a tudásalapú gazdaság felé, erőteljesebben hangsúlyoznia kell azoknak az embereknek a befogadását, akik definíció szerint a tudásgazdaságban kevésbé tudnak hatékonyan működni.

ENGLISH VERSION

Redefining professionalism: 7=10, or the evolution of a world of values

Foreword for the Abstract Volume of the Seventh Disability Studies Conference

„Von Ehre ohne Ruhm
Von Größe ohne Glanz
Von Würde ohne Sold“
Walter Benjamin⁷

The numerical mischief in the title does not haunt the mathematical impossible, but rather suggests that we are now together for the tenth time - involving the international medium as well - to take our field of science to the next level. This has been possible because, in the beginning, we started with the so-called 'Free Universities on Disability Studies'- altogether, three of them. Much has changed along this journey, but one aspect has remained constant for a total of ten years overall: that is the *background*. In a two-fold way, with two motifs in the background: one is the setting, or if you like, *pictorial*, and this is the 'Bárczi' (the Faculty of Special Needs Education of ELTE named after Gusztáv Bárczi) – and the other is *dynamic*, which represents the *Workshop*. All the vast array of thoughts, organisers, editorials, fund-raising, etc. that has created the possibility of a conference of, say, about 400 people, arise from the Doctoral Workshop on Disability Studies.

The Workshop itself is an organism. Through its members and disciplined work, it raises and develops itself. The key to its progress is not in *control*, but in allowing it to develop – by the people involved. Its value world has an intrinsic *standard* element and this is altruism, serving issues with a capital letter, with content that in turn changes, purifies and maybe radicalises.

In the beginning, it could be characterised by the *bon mots* of Professor József Kindler (1929-2010), who was one of the characteristic figures of Hungarian spiritual life. Regarding certain projects in which, like us, he simply became involved, he would sometimes observe, with *clear irony*, that "glory is dubious— payment is nothing."

As this notion occasionally appeared in the Workshop, the slogan was transformed into "payment of nothing, glory we don't need". This may seem negative— but it is not that in the least. It is even one level more positive than Kindler's saying.

⁷ Benjamin, Walter (Detlef Holz) 1936. *Deutsche Menschen*. Eine Folge von Briefen. Suhrkamp Verlag, 1979.

It is also even more radical. For while we agree that it is acceptable not to receive money for it, and it is also acceptable if glory is uncertain, *as we are not doing it for these goals* — there is a change here. If you do not need to receive financial reward or accolades, that represents real power, as then you have considerable freedom to hold an amazing conference. It is because if we can forego these honours that we can perform our work without any "fragmentary narcissism", such as a desire for glory, to hold us at bay.

That is the simple value behind the Workshop, and likewise behind the seven=ten conference too.

Yet there may even be an additional path to the evolution of this value. The philosopher Walter Benjamin (1892-1940) wrote the following three lines at the beginning of a small volume published in Switzerland in 1936, at the time of his emigration (under the pseudonym Detlef Holz):

"Of honor without fame.
Of greatness without splendor.
Of dignity without pay."⁸

For making it possible for numerous people to meet again in this open and organised environment, and for people of many colours, namely researchers, colleagues and affected people, to think and work together, without excluding anyone, I would like to thank the ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education and the ELTE Disability Center for allowing equal access to this event. We also thank ELTE PPK, the Scientific Council of ELTE, the National Research, Development and Innovation Office, the Foundation for the Development of Special Needs Education and the Centre for Social Sciences for their support.

Budapest, November, 2019.

György Könczei,
President of the Scientific Committee of the Conference

⁸ Translated by Edmund Jephcott, Howard Eiland and others. Benjamin, Walter 1936. *German Men and Women. A Sequence of Letters Selected and Introduced by Detlef Holz*. In Howard Eiland & Michael W. Jennings. eds. 2002. Walter Benjamin. Selected Writings. Vol. 3. 1935-1938. Cambridge, Massachusetts, and London: The Belknap Press of Harvard University Press, p. 167.

Program of the conference

Day 1

Chairs:

Csilla Cserti-Szauer, Drs (ELTE Faculty of Special Needs Education), Dániel Csángó, Drs (ELTE Faculty of Special Needs Education)

09.00-10.00 Arrival, registration

Welcome and introduction

10.00-10.10 Introduction of the schedule by the chairs (We teach and do research together!)

10.10-10.20 dr. habil. Gabriella Papp, PhD (ELTE Faculty of Special Needs Education, Dean)

10.20-10.25 György Könczei, DSc (ELTE Faculty of Special Needs Education, Head of the Institute for Disability and Social Participation)

10.25-10.30 Introduction of the schedule by the chairs

10.30-11.30 Keynote I

Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies): Disability Studies and engaged practice: a potential and promise

11.30-11.35 Summary of the visual facilitator, Réka Livits

11.35-12.00 *Coffee break*

12.00-13.00 Keynote II.

Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University): Inclusive research into practice

13.00-13.05 Summary of the visual facilitator, Réka Livits

13.05-13.10 Introduction of the schedule by the chairs

13.10-14.30 *Lunch break*

13.20-13.40 *Exhibition opening (Building A crossfloor): The Photoexhibiton of the Hungarian Williams Syndrome Associaton*

14.30-16.30 **Parallel themed sessions**

Session 1

Inclusive research with persons with learning disabilities

Chairs: Ágnes Kozma Turnpenny, PhD (University of Kent), **Péter László Horváth, drs.** (ELTE Faculty of Special Needs Education)

Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University): Inclusive research with persons with learning disabilities

Júlia Bauer (University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education), **Sámuel Sárközi** (participatory researcher): Participatory research using photovoice method

Noémi Horváth (University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education, student): Inclusive teaching in the Hungarian special needs education teacher BA programs

Réka Ótrott-Kovács (Wesley János Kindergarden, Primary School and Secondary School; University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education): Research experiences using easy-to-understand questionnaires

Session 2 **Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies)**
Chair: György Könczei, DSc (ELTE Faculty of Special Needs Education)

Session 3 **Ilona Gere Scientific Meeting**

Chairs: Csilla Cserti-Szauer, drs. (ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education), **Ildikó Dunás-Varga, drs.** (ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education)

Judit Lechnerné Vadász (independent expert): The professional legacy of Ilona Gere

Sára Csillag, PhD (Budapest Business School Faculty of Finance and Accountancy, Dean): Persons with various disabilities and HR systems

Roland Keszi, PhD (ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education): Employees with disabilities

Borbála Bányai, PhD (ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education), **Anna Légmán, PhD** (independent expert): Institutions in the field of labour market inclusion. „Patients” with psychiatric diagnosis and the labour market

Dóra Hangya, drs. (SINOSZ, ELTE University Doctoral School of Education): Disabled adults and the out-of-school adult education

Gábor Kovács, drs. (ELTE University Doctoral School of Education): Innovation trends in the labor market - How do we respond to the needs of people with disabilities?

Session 4 **Chairs: Ilona Hernádi, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education), **Zsuzsanna Kunt, drs.** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education)

Miklós Bálint Tóth, drs. (Corvinus University of Budapest, Doctoral School of Political Science):
Commentaries on the foundations of power theory of Critical Disability Studies

Csaba Andor, drs. (ELTE University Faculty of Social Sciences):
Foucault asks, Heidegger answers? – similarities between everydayness and being the subject of biopower

Mária Flamich, PhD (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education), **Judit Gombás, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education), **Rita Hoffmann, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education):
Narratives of Invisible Power - Words, Actions, Reflections and Their Contexts

Gyula Balog (First-Hand About Homelessness Programme), **Márta Erdőhegyi** (The City is for All), **Katalin Gyöngyösi** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education):
Support or control? The operation of power in the lives of people with psychosocial disabilities experiencing homelessness and mental health difficulties

Session 5 **Chairs: Katalin Heiszer, PhD** (Disability Studies Doctoral Workshop), **Zsuzsanna Horváth, drs.** (ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education)

Eszter Bakonyi, PhD (National Media and Infocommunications Authority):
Consumer empowerment of disabled people in the digital world. Conceptual differences in Europe about communication with disabled people

Erika Hruskó (Living independently – in a community), **Tessza Udvarhelyi, PhD** (School of Public Life):
„Here you will find partners and allies for both thinking and doing” – from participatory action research to advocacy

Károly Kisari (Hidden Treasures Down Association): Fun4All model – the change is good

Virág Kiss, PhD (Eszterházy Károly University Visual Arts Institute, ELTE University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education):
Empowerment through Art

Brigitta Suha (Apor Vilmos Catholic College, Cházár András EGYMI):
Generational identity crisis in the light of creating social diversity

Session 6 **Chair: Vanda Katona, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education), **Anikó Sándor, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education)

Gábor Petri, PhD (University of Kent, Tizard Centre):
Self-advocacy of people with learning disabilities and autistic people

Krisztián Kolonics (Hungarian Directorate-General for Social Affairs and Child Protection): Creating otherness or being yourself!

dr. Anett Maléth, drs(ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education):
What wheels must we set in motion to foster Supported Decision-Making in Hungary?

Orsolya Péter, PhD (Semmelweis University, Faculty of Medicine):
Divine Gift or Divine Curse? Depictions of Physical and Intellectual Disability in Ancient Roman Sources

Carmen Svastics, drs. (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education, ELTE University Doctoral School of Education), **Bianka Tóth, drs.**(ELTE Faculty of Humanities, Doctoral School of Linguistics, Tempus Public Foundation):
Critical discourse analysis of the Hungarian Parliament’s Social Welfare Committee meeting (held 25th March 2015) adopting the new National Disability Programme, as well as the periodic report on the Action Plan for the implementation of tasks (report No. 3587)

Session 7 **Chair: dr. Sándor Gurbai, PhD** (University of Essex, School of Philosophy and Art History, ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education)

Antonia Cioanca (Central European University): Democracy and Absent Citizens: Voting Capacity and the Electoral Participation of People with Cognitive and Mental Impairment

dr. János Fiala-Butora, PhD (Centre for Social Sciences, Legal Studies Institute): The capabilities approach and voting by persons with disabilities: in pursuit of dignity?

Ruth Candlish, drs. (Central European University): The political representation of disabled people – exploring the forms and mechanisms behind descriptive and substantive representation in legislatures

William E. Longden, drs. (Joyofsound): Inclusive participatory design of bespoke music instruments and auxiliary equipment as emancipatory arts interventions that advocate for equality, personal and social wellbeing

Session 8 **Chair: Ágnes Sarolta Fazekas, PhD** (ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education)

Jurga Jonutyte, PhD (Institute of Lithuanian Literature and Folklore), **Giedre Smitiene, PhD** (Institute of Lithuanian Literature and Folklore): Inversions of Soviet Ableism in the Contemporary Lithuania

Olia Kazakevich, drs. (Central European University, Department of Gender Studies): Disability, femininity, and affect: mothers of children with disabilities in Russia

Floor van't Ende (Central European University, Department of Gender Studies): Higher education policies for the knowledge society: the place of (dis)ability

Madina Karsakpayeva, drs. (ELTE University Doctoral School of Education): Home-schooling as an oppression and power for students with disabilities. The Case of Kazakhstan

16.30-
17.00 *Coffee break*

17.00-17.30 **Prof. Dan Goodley** (Skype) (The University of Sheffield, School of Education): Celebrating the first Hungarian edition of Disability Studies - An Interdisciplinary Introduction and closing remarks on the first day of the conference

Day 2

Workshops

09.00-09.30 Arrival, registration

09.30-11.00 Prof. Anita Ghai, PhD (Ambedkar University, School of Human Studies)
Workshop

09.30-14.30 Prof. Jan Walmsley, PhD (The Open University)
Life history workshop (for persons with learning disabilities and their allies)

Keynote presentations

ANITA GHAI is an Indian academic who was the former president of Indian Association of Women's Studies. She is a disability rights activist in India working in the areas of sexuality, gender, health and education rights.

She was born on 23 October 1958. She was diagnosed with Polio at the age of two. The polio vaccine came to India in 1959, one year after her birth. Because of that she could not recover. Growing up she got the message that she was not whole person because of her disability. She was made to visit temples and shamans in order to find "cures".

The pain and the attitude of those around her made things hard and difficult for her. But according to her, her family has been always by her side. She learned from her grandmothers' stories that suffering was normal and disability was a 'form' of suffering. And her parents helped her learn some very powerful values at a very young age—the determination to strive and to thrive.

Pain has not been her only problem. The issue of access to places continues to bother her as most places are not wheelchair accessible. In her adult life, she came to understand how illness is given significance and consequently comprehended and experienced through socio-cultural processes.

Ghai is currently a Professor at School of Human Studies, Ambedkar University, Delhi since November 2015. Before this, she has been an associate professor in Department of Psychology in Jesus and Mary College, University of Delhi.

She writes about the gendered politics of disability and its impact on feminist theory. She talks about how important accessibility is for people with disabilities to secure their citizenship rights. She also conducts workshops on sexuality and disability. She advocates for sexuality education to be open and look beyond sex and sexuality within marriage.

(Photo credits: <http://globaldisability.org/our-team/anita2>)

Ghai, Anita: Disability Studies and Engaged Practice: a Potential and Promise

KEYWORDS: disability, disability studies, rhizome, misunderstood disability

Abstract

„A rhizome has no beginning or end; it is always in the middle, between things, inter being, intermezzo. The tree is filiation, but the rhizome is alliance, uniquely alliance. The tree imposes the verb "to be," but the fabric of the rhizome is the conjunction, and... and ... and ..." (Deleuze & Guattari, 1987, p. 25).

The keynote will be presented from an epistemic location of a woman with visible mobility impairment. Both as an academician and advocate, I share my idea of an imperative to establish disability studies as an independent area of academic enquiry in South Asia. Disability Studies (DS) as a formal area of academic inquiry has been making significant strides in the Global North since the 1990s with rigorous interdisciplinary scholarship and the emergence of several full-fledged academic programmes. By contrast, Disability Studies scholarship in India is in a relatively nascent stage. The quote above brings us to the understanding of the Deleuzoguattarian rhizome whose meaning offers a chart and metaphor for the field of disability studies, as it grows outside the boundaries of a defined discipline or programmed. Within the university, we are always confronted with the parlance of connotations such an inquiry in a field, as to that of discipline, department or programme. When we think about rhizomatic thinking and growth, we are reminded of Deleuze and Guattari: "Don't sow! Grow offshoots! Don't be one or multiple, be multiplicities!" (Deleuze & Guattari, 1987, p. 24)

With this brief introduction, I will focus on pertinent questions that have been critical in how we come to know disability. What are the conceptions of the normal? What is autonomy? When exactly is life not worth living? Why does rationality have to be the sole determinant of our humanity? How do we define limit? As an insider, I find that knowledge about disability is all embracing with the most radical reimagining of new questions. They produce few answers but rather embrace the practice of constantly troubling the questions. What I am suggesting in the presentation is that six themes underwrite my understanding of disability, as well as an epistemology. Notwithstanding a serious reflection on misrepresented public perception, legislations and policy implications for creating a disabled-friendly world, knowledge about disability is equally critical.

1. Body, Care and Sexuality
2. Knowing the Self and Writing Life
3. Disability in Literature and Culture
4. Discourses of Education
5. Legal Discourses of Disability in India
6. Constructing Disability as Diversity

The complex cultural, phenomenological, historical and economic discourses within which disability is embedded can be better captured within distinctive programmes that have disability as their focus *sui generis*. Such themes will foreground disability as an epistemology, which universalizes the study of disability from disabled people alone to an analysis of various other groups who have been historically marginalized. It will also play an important role in recuperating disability from a state of laterite. The interdisciplinary nature of disability studies offers an opportunity to integrate perspectives from the humanities and the social sciences. In conclusion, the presentation will foreground the need for disability studies programs in the Global South and North, – not to mention the need for the re-appropriation of existing scholarship when formulating these programs, confronting emerging concerns and considering the manner in which these concerns will be addressed.

JAN WALMSLEY started work in the field of intellectual disability in 1985, helping to produce a course aimed at improving communication between staff and families. Called *Mental Handicap: Patterns for Living*, it reached more than 30,000 people. But soon after its launch we were challenged to include people with intellectual disabilities as students of this course – leading to a more accessible version, based on audio drama. This set her on the path of working alongside people with intellectual disabilities in teaching and research. She coined the term ‘inclusive research’ in 2001, and published a book on the subject with Kelley Johnson in 2003. This has been highly influential, and the idea of inclusive research has reached many countries, including Australia, New Zealand, Germany, Austria, Netherlands, Norway, Italy and Japan.

Alongside inclusive research, she is interested in the history of intellectual disabilities, and recently published an edited book bringing together the history in 14 countries, including Hungary. For a full list of her publications, see the website: www.JanWalmsleyAssociates.com

Walmsley, Jan: Inclusive Research with People with Intellectual Disabilities – Origins, Challenges and Benefits

KEYWORDS: participatory research, people with intellectual disability, inclusive research

Abstract

Jan Walmsley pioneered Inclusive Research (co-researching) with people with intellectual disabilities in the 1990s. It has been adopted in many countries since her book on the subject was published in 2003. In the lecture, she will define inclusive research, give examples of how it adds value, and discuss some of the challenges of putting it into practice.

Reference

Jan Walmsley and Kelley Johnson (2003) Inclusive Research with People with Intellectual Disabilities: Past, Present and Futures. London: Jessica Kingsley Press

Andor, Csaba: Foucault asks, Heidegger answers? – similarities between everydayness and being the subject of biopower

KEYWORDS: Foucault, Heidegger, biopower, everydayness

Abstract

According to Michel Foucault, it is biopower and the community's domination of biological life that actually determines physical existence (Foucault, 1976, p. 140), and a person is considered disabled by the majority society. Being the subject of power appears to be a negative experience (Tremain, 2005, p. 10). Foucault however, while considering it as a matter of existence (Dreyfus, 2003), does highlight the meaning of being the subject of power in the sense of the person.

An answer is given by Martin Heidegger, considered by Foucault to be his master. Although there have been several parallels drawn between the two authors as they deal with their topics (see, for example, Milchman and Rosenberg (eds.), 2003), reference to the similarity between biopower and the relevant concept of Heidegger has been practically absent so far in professional literature. In his work *Being and Time*, the German philosopher talks about everydayness and inauthentic life that the so-called everyman ("das Man" – e.g., community normality) forces on the person. The six characteristics of everyday, inauthentic existence – distance, average, conformity, publicity, relief and help – determine the interpretation of the world and the concept of existence, and we naturally believe that it is always right (Schwendtner – Buczkó – Podlovics, 2013, p 175-176). To name the personal experience of everydayness, Heidegger mentions a variety of existential experiences such as anxiety, life turning to death and conscience. These interrelated experiences represent the insignificance of the everyday world, which one can regard objectively and thus truly understand himself or herself and the world (Schwendtner – Buczkó – Podlovics, 2013, p 179-180).

The above attributes can also be applied to biopower, which reduces community normality to biology and life, and whose recognition and confrontation through conscious life and self-knowledge can lead to an unnoticed, nonconforming and individualistic way of life (Rabinow, 2003; Pylypa, 1998).

I believe that this essential parallel can be drawn, although there are many differences between the concept of biopower and the everydayness.

Bakonyi, Eszter: Consumer Empowerment of Disabled People and the Digital World. Conceptual Differences in Europe Concerning Communication with Disabled People

KEYWORDS: empowerment of citizens, empowerment of consumers, digital world, accessibility

Abstract

In my presentation, I would like to describe some main differences in Europe concerning the concept of empowering consumers and citizens when it comes to participation and communication in the digital world.

The term empowerment can be interpreted as consumer awareness on a practical level and as assignment of power on a more theoretical meta-level (Renblad, 2003). The former concept regards the subject of the act as consumer/client, while the latter regards him/her as citizen in a democracy. Besides cultural, regional and socio-historical differences, the term *empowerment* incorporates the concepts of participation in both consumer society and democratic decision-making – i.e., the concepts of possession of both knowledge and power.

The concept of empowerment has changed much between the 1980s and the beginning of the 2000s, when emphasis from civil right movements and the phenomena of the individuum (Emener, 1991; Vash, 1991) was transposed onto the role and phenomena of the environment (Hahn, 1991). Finally, these two main angles have been synthesised into another theoretical concept (Kosciulek, as cited in Niesz, Koch and Rumrill, 2008; Sprague and Hayes, 2000) focusing on both internal psychological dispositions of the individuum and the situational-social phenomena of the external environment. This kind of conceptualisation is of crucial importance in understanding the question of responsibility: who bears responsibility, who is the subject and who is the object in the process raising consumer awareness and assigning power. It may show how we think about these roles and competence.

These phenomena play a crucial role in the digital world, because the Internet and networking do not only signify a new era of modernization and lifestyle change in modern societies, but these may be new tools of social integration. The Internet can bridge physical and social gaps in education, labour and leisure activities. To achieve these goals, we need an accessible environment and consumers/citizens who are able to share their opinions and critical suggestions. Cultural and social history, as well as the given country's concept of democracy, can have a strong effect on understanding and implementing empowerment. As a result, major differences can be seen in Europe with respect to understanding accessibility and handling communication with consumers in the digital world.

References

- Emener, W. G. (1991): An empowerment philosophy for rehabilitation in the 20th century. *Journal of Rehabilitation* 57(4)
- Hahn, H. (1991): Alternative Views of Empowerment: Social Services and Civil Rights. *Journal of Rehabilitation* 57(4)
- Niesz, T., Koch, L. and Rumrill, P. D. (2008): The Empowerment of People with Disabilities through Qualitative Research. *Work* 31(1)
- Renblad, K. (2003): *Empowerment. A Question about Democracy and Ethics in Everyday Life. ICT and Empowering Relationship as Support for Persons with Intellectual Disabilities*. Stockholm, Sweden: Stockholm Institute of Education Press (HLS Förlag)
- Sprague, J. and Hayes, J. (2000): Self-Determination and Empowerment: A Feminist Standpoint Analysis of Talk about Disability. *American Journal of Community Psychology* 28(5)
- Vash, C. L. (1991): More Thoughts on Empowerment. *Journal of Rehabilitation* 57(4)

Júlia Bauer, special needs education teacher
University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education
csanyj@gmail.com

Sámuel Sárközi, participatory researcher
University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education

Bauer, Júlia – Sárközi, Sámuel: Participatory Research Using Photovoice Method

KEYWORDS: inclusion, empowerment, photovoice, photo interview, independence

Abstract

Abstract

In 2018-19, we conducted a participatory research on independence using the method of photovoice. Our research project was part of my thesis, which was motivated by our curiosity into the practical realization of scientific work involving people with intellectual disabilities. It seemed particularly exciting that in photovoice was not a very well-known method in Hungary yet, so we had to discover many things for ourselves, thus creating something new and innovative. We were interested in the practical steps of the photovoice method, because this is not detailed in the literature.

The purpose of my thesis was, in fact, the research itself, since my co-researchers and I have been working to gain and disseminate experience on participatory research and the possibilities of practical implementation of the photovoice method. An additional goal was also to learn about photovoice – not only to gain a new research tool, but also a tool for self-expression.

We used a participatory research method called photovoice, also known as photo interview, to carry out the research with Sámuel, my 13-year-old brother who lives at home with his parents. I have chosen him as a co-researcher, because with regard to him, I can examine questions of living and independence best. Besides that, I started working with him, because I thought it was safe to try the method first with a person in a close relationship. I had the opportunity to try things out and make mistakes. Also, we were able to handle meetings more flexibly, both for his sake and mine. The greatest result was the participatory research experience. As an evident result of the research, we compiled a set of captioned photos.

Borbála Bányai, PhD, assistant lecturer

ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education, Institute for Disability and Social Participation

banyai.borbala@barczy.elte.hu

Anna Légmán, PhD, sociologist

National Federation of Disabled Persons' Associations

legmanna@gmail.com

Bányai, Borbála – Légmán, Anna: Institutions in the Field of Labour Market Rehabilitation – “Patients” with Psychiatric Diagnoses in the Labour Market

KEYWORDS: psychiatric patients, labor market, psychosocial disability

Abstract

It is a significant issue how society can support people diagnosed with psychiatric diseases to become active participants in the labour market. In our presentation, we examine the labour market situation of people diagnosed with psychiatric disorders through two concrete examples from Hungarian society in 2007 and 2019.

According to Ilona Gere, “The decisive element of employment and rehabilitation of people with reduced work capacity is interest...” (Gere, 2000, p 9)

Two case studies will be presented in detail on possibilities, perspectives and barriers of people with psychiatric disorders working in both sheltered and non-sheltered employment.

We examine how this kind of disability can appear as a disadvantage on the labour market and how it can lead to social exclusion. We strive to answer the following questions: How can they find a job which fits their capabilities and qualifications? How does their work influence their state and everyday lives?

Candlish, Ruth: The Political Representation of Disabled People – Exploring the Forms and Mechanisms behind Descriptive and Substantive Representation in Legislatures

KEYWORDS: disabled people, political representation, exclusion, ableism

Abstract

The political representation of disabled people within arenas of state power is a much overlooked topic, despite the historic and systematic exclusion of disabled people from holding office and the silencing, stereotyping and misrepresenting rife in representations of disability in parliaments. The (mis)representation of disability within parliaments is critical, as legislatures purport to be the locus for political representation, spaces wherein the interests of the citizenry are represented and translated into acts of government. Political representation in relation to gender, sexuality, ethnicity and race have been much explored and point to systematic mechanisms wherein institutional practices and structures within arenas of power serve to promote existing power relations and structures. Much of this work begins with Pitkin's seminal work on political representation, which recognised multiple forms of representation. In particular, she pointed to descriptive representation, which examines the relationship between the representative and those they represent, and substantive representation, which is concerned with the acts of representatives.

Increasingly, scholars of representation have shifted their lens from examining who represents to the more complex issues of how representation occurs. Capturing what representatives do, for whom and why enables us to make important observations about the structuring and enactment of power, the institutionalisation of exclusion and the marginalisation of collective groups. Institutional ableism is ubiquitous within elected legislatures; yet, there exists a dearth of research that considers how this is expressed, navigated and enacted.

This paper initiates a consideration of how existing theory on political representation maps onto disability – highlighting where current explanations offer insights into the structural in/exclusion of disabled people from forms of political representation and noting where existing theory on political representation does not capture the reality of political representation of disabled people. In particular, the mechanisms linking descriptive and substantive representation overstate the heterogeneity of experience, focusing only minimally on the work of disabled representatives, which omits practices of institutional ableism and exclusion, and overlooking claims-making and other acts of representation.

Cioanca, Antonia: Democracy and Absent Citizens: Voting Capacity and the Electoral Participation of People with Cognitive and Mental Impairment

KEYWORDS: mental competence, political participation, psychiatry, voting rights

Abstract

According to various legislative acts, mental capacity and competency are said to be the foremost factors guiding political decision-making when casting a vote at the voting booth. However, certain vulnerable social groups have little access to voting (Kass, 2014) or are prohibited from the right to vote on the basis of such variously defined concepts. Mental incompetence can be defined as a person's inability to make or carry out important decisions in their life or legal affairs. Voting is not a decision that requires political knowledge insofar as it requires cognitive competencies to understand certain relevant features about the decision made while casting a vote.

The status of mental incapacity is determined after a court decision, and it is legally different from having a mental disorder (Okwerekwu, 2018). In the empirical literature concerned with the right of people with mental impairments to vote, the main factor considered relevant for voting is an understanding of the nature of voting, its effect and the ability to make a choice (Bullenkamp, 2004; Hurme, 2007; Schriener, 1997). Although such concerns about disabilities are hardly discussed in electoral studies, legislation differs dramatically among the multitude of intellectual and mental disorders. There is no normative endeavour in the literature that has targeted this subject and its manifold intricacies, despite its various implications for both political representation and social inclusion of people with mental and cognitive disabilities.

Thus, my endeavour will concentrate on the normative and cognitive issues involved in investigating the specific competence for decision-making which is a requirement for granting voting rights. I argue that the main question is neither simply legal nor clinical, but a philosophical one that should take into consideration the relationship between the individual, whether institutionalized and/or under guardianship, and the authorities who grant the decision.

References:

- Bullenkamp, J. and Voges, B. 2004. Voting Preferences of Outpatients with Chronic Mental Illness in Germany. *Psychiatric Services*, 55(12), 1440-1442.
- Hurme, S. B. and Appelbaum, P. S. 2007. Mental Impairment on the Rights of Voters. 1.

Kass, N.; Duckworth, K.; Etheridge, M.; Wellington, C.; Kingsbury, S. J. and Goisman, R. 2014. Voting Behavior and Attitudes of Chronic Mentally Ill Outpatients. *Psychiatric Services*, 45(66), 608-609.

Okwerekwu, J. A.; McKenzie, J. B.; Yates, K. A.; Sorrentino, R. M. and Friedman, S. H. 2018. Voting by People with Mental Illness. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*.

Schriner, K.; Ochs, L. A. and Shields, T. G. 1997. The Last Suffrage Movement: Voting Rights for People with Cognitive and Emotional Disabilities.

Fiala-Butora, János: The Capabilities Approach and Voting by Persons with Disabilities: In Pursuit of Dignity?

KEYWORDS: electoral rights, persons with disabilities, equal participation, Nussbaum

Abstract

International human rights law requires equal political participation by persons with disabilities. However, it is unclear what equality means in the case of persons with high support needs. I will examine a solution developed by philosopher Martha Nussbaum which argues for proxy voting by guardians, based on the capabilities approach to disability.

I argue that Nussbaum's solution is problematic, because it cannot meet the goal it sets for itself: ensuring the dignity of persons with disabilities. Dignity is an elusive concept; it should not be accepted as a justification for any measure without critical analysis. I will inquire into the ways dignity of persons with disabilities is served by the right to vote, as well as its implications for Nussbaum's proposal.

In my opinion, dignity is best served by an alternative proposal which rests on voting by support, but not with proxies. Its acceptance requires the rethinking of the assumptions behind the electoral system: I argue that the goals of the system are in tension, and these tensions have been resolved to the detriment of persons with disabilities.

I will test Nussbaum's proposal and my alternative proposal for their compliance with international human rights standards. I argue that proxy voting is not in line with international law, while the alternative proposal is.

Mária Flamich, PhD, honorary associate professor
ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education
Flamich.maria@gmail.com

Judit Gombás, PhD, assistant lecturer
ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education
gombas.judit@gmail.com

Rita Hoffmann, PhD, honorary associate professor
ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education
hoffmann.mariarita@gmail.com

Flamich, Mária – Hoffmann, Mária Rita – Gombás, Judit: Narratives of Invisible Power – Words, Actions, Reflections and their Relations

KEYWORDS: power, blindness, communication

Abstract

Exercising power is an inseparable part of being human, but people who live their lives differently from those in the mainstream are often deprived of this power. Power is a complex concept; thus, it is handled both consciously and unconsciously. Therefore, it can be examined from various points of view. The complex nature of power has been analyzed by means of sophisticated theories, explained through numerous narratives and proven in practices both good and less than good. Definitions and various functions of power are context-based. Our presentation sheds light on some determining components of the multifaceted concept of power from blind people's perspectives through the discourses of language and communication, as well as life- and experience-based narratives. Our aim is to call attention to the facts that influence the personality and activities of blind people in the context of power, knowledge and the lack of knowledge. This three-angled approach highlights the permanent, disability-framing attributes of power: 1) the dominant paradigms of individual and society; 2) subordination and ignorance; and, finally, 3) real and distorted images of empowerment.

Gyula Balog, expert by experience in housing poverty, awareness-raising programme coordinator and trainer
First-Hand About Homelessness Programme
gyula.balog@gmail.com

Márta Erdőhegyi, activist fighting housing poverty, expert by experience in social, psychological difficulties and addictions (nicotine, alcohol, prescription drugs, love...) The City is for All
erdohegyim@gmail.com

Katalin Gyöngyösi, student in special needs education, volunteer
ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education
gyongyosi.katalin.anna@gmail.com

Gyöngyösi, Katalin – Balog, Gyula – Erdőhegyi, Márta: Support or Control? The Operation of Power in the Lives of People Experiencing Homelessness and Mental Health Difficulties (psychosocial disability)

KEYWORDS: homelessness, psychosocial disability, mental health difficulties, social and health services

Abstract

A great many circumstances influence the life of each and every one of us: global environmental and economic trends, national and local politics, social systems, welfare provision, our family and everyday environment, etc. People who experience at once homelessness and mental health difficulties, which together result in increased vulnerability, are affected to an exaggerated extent by “big systems” like social and health services, upon which they often depend for the satisfaction of their basic needs. They also provide the settings where individuals in this vulnerable class spend nights and days. Thus, their existence is highly determined by the services available. Support and control become intertwined.

We approach this issue from two sides: from the point of view of the people concerned, and from the perspective of service staff from the field. Our presentation is based on our joint work carried out in Spring 2019, when we made a series of individual interviews with people who had experiences of homelessness and mental health difficulties, as well as a series of focus group discussions with professionals from several services. Our research was supported by a grant from the New National Excellence Programme as received by the presenter, who is now studying at university (Grant No. ÚNKP-18-I-ELTE-819).

In this presentation, we will focus on the following questions: What kind of abuse or negative discrimination, if any, on behalf of social or health services or other authorities, has been faced by people with experiences of homelessness and mental

health difficulties? On the other hand, what made them feel worthy, what was of importance to them, and on what resources did they rely in the face of hardship?

Staff in the social and health sector usually work under difficult conditions; yet, vis-a-vis their clients, especially those who are particularly vulnerable, they are vested with much power. What are perceptions do these professionals hold of their own roles and their intervention opportunities in the lives of clients? How to they tend to think of their clients?

„ SUPPORTED BY THE ÚNKP-16-2 NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY OF HUMAN CAPACITIES”

Dóra Hangya, head of HR services

Hungarian Association of the Deaf and Hard of Hearing, Eötvös Loránd University,
Doctoral School of Education, University of Szeged

hangyadora@gmail.com hangya.dora@sinosz.hu

**Hangya, Dóra: “...So many things in life I am interested in”
The Complex Inspection of Equal Opportunity Access to Non-
Formal Education for Adults with Disabilities**

KEYWORDS: non-formal adult education, inclusive adult education, equal access

Abstract

According to the 2011 Hungarian census data, 20.16% of people with disabilities do not even possess an 8th grade primary school education, 36.18% possess 8th grade primary school education, and only 11.41 % have a college degree (KSH, 2013). Adult education – in which the participants do not have student status within the education institution – may provide a means of correcting the deficiencies within the formal education system, thus contributing to the improvement of the individual's position in the labour market and his or her societal status (Benő, 1996; Varga, 2006; Katona, 2014). This has also been referred to as the “rebuilding of a lost bridge” (Borbély-Pecze, 2010).

Article 27 of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities states that the member states have an obligation to provide opportunity access to vocational and non-formal education for adults with disabilities, so that they may take full advantage of their right to employment (Haidegger-Kozicz, 2013). Furthermore, Article 24 states that equal opportunity access to learning needs to be provided throughout their lifetimes. In Hungary, the National Disability Programme pertaining to the 2015-2025 period, the Hungarian Framework Strategy for the Policy of Lifelong Learning for the 2014-2020 period, as well as its action plan (Gov. Decr. 1705/2016. (XII.5.)) all mention making improvements to the employability of people with disabilities by means of education as thematic goals and areas of intervention. In our presentation, the – partially participatory – research results aim to shed light on the apparent incongruence among the legislative requirements of the currently changing adult education system (with regard to provision of equal opportunity access for adults with disabilities), the various strategic goals and the actual everyday practices.

Adult education is a cornerstone of the labour market, serving a number of social interests. There is a necessity for continuous learning, for the updating of knowledge and competencies, and the condition of excluding no one. The consumer sovereignty of a person with disabilities is a question of principle in a modern society with its increasing focus on the importance of personalized services. People with disabilities are the consumers of different services which they have a right to by merits of their individual needs, thus guaranteeing equality and partnership (DeJong, 1979; Kálmán & Könczei, 2002; Nagy, Könczei & Hernádi, 2009; Katona, 2014).

Horváth, Noémi: Inclusive Teaching in the Hungarian Special Needs Education Teacher BA Programs

KEYWORDS: participation, participatory and emancipatory teaching, higher education

Abstract

Based on my personal experience, the involvement of disabled teachers in higher education is low. At our university, we can meet students with disabilities in the special education BA program, but there are very few disabled teachers. One of the main principles of Disability Studies is “nothing about us without us”. This principle is also confirmed by the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. It means that people with disabilities should have access to all aspects of life, also in higher education.

The aim of my research is to find out whether there is participatory and emancipatory teaching available in the BA program of special needs education in Hungary (Könczei & Marton, 2009); and if it exists, how the participation of people with disabilities as teachers works (Antal et al., 2017).

In the second phase of the research, by interviewing participatory and emancipatory teachers (Nováky, 2011, Sándor, 2018), I would like to answer the following questions: What motivates them? What resources can they can rely on? What obstacles do they have to overcome in order to be part of the higher education system. In addition, the question arises whether they have a desire to become emancipatory teachers once they have become involved in higher education in a participatory way.

My presentation is based on the results of the first two and a half months of the research. I will present my questionnaire, which has been sent to the Hungarian higher education institutions that have special needs education programs, and its first results.

My indirect goal is to make the results of the research useful in practice for the actors in higher education. People with disabilities are the best experts regarding their own lives. Therefore, their greater involvement may further increase the quality standards and credibility of special needs education BA programs. I believe it is important to address the topic of inclusive education in the higher education environment. I assume that further research will prove its effectiveness.

The research is supported by the New National Excellence Program. My supervisor is Péter László Horváth, assistant lecturer at ELTE University and the University of Szeged.

References

Antal, Zs., Futár, A., Cserti-Szauer, Cs., Csángó, D., Horváth, P., Katona, V., Kollár, Z., Kolonics, K., Kunt, Zs., Sándor, A. and Tóth, K. (2017). *Együtt tanítunk!* [We Teach Together!] Budapest: TEMPUS Public Foundation.

Marton, K. and Könczei, Gy. (2009). Új kutatási irányzatok a fogyatékoságtudományban. [New Research Trends in Disability Studies] *Fogyatékoság és Társadalom* [Disability and Society], 1(1), 5-12.

Nováky, E. (2011). *A participatív módszerek az interaktív jövőkutatásban* [Participative Methods in Interactive Futurology]. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem.

SUPPORTED BY THE ÚNKP-16-1 NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY OF HUMAN CAPACITIES

Erika Hruskó, member
Living independently – in a community
hruskoerika@gmail.com

Éva Tessza Udvarhelyi, PhD, director,
School of Public Life
evatessza@hotmail.com

Hruskó, Erika – Udvarhelyi, Éva Tessza: “Here you will find partners and allies for both thinking and doing” – From Participatory Action Research to Advocacy

KEYWORDS: physical disability, independent living, empowerment, consciousness, participatory action research

Abstract

In our joint presentation, we will talk about the effects that participatory action research has on the empowerment of participants; or, in other words, how it helps us become capable of critical and systemic thinking, solidarity and collective action. In the lecture, we will show how a participatory action research group made up of physically disabled people became a grassroots advocacy group led and managed solely by people with physical disabilities.

In the first part of the presentation, Erika Hruskó, member of the Living Independently in a Community group, will talk about the 25 years that she has spent as a civil activist in various organizations. She will also talk about the added value that she acquired from these organizations, which helped her take up a role in social change. Then, she will introduce the Living Independently in a Community group and talk about how it has benefited her personally and how this process leads to real social participation.

During the presentation, we will screen a 12-minute video about the approach and methods of participatory action research through the work of the Living Independently in a Community group, as well as the impact of collective research on the lives of participants.

In the final part of the presentation, Tessza Udvarhelyi will give insight into how she personally became involved in participatory action research and show examples of this method can be used to liberate groups experiencing social and political oppression.

Jurga Jonutytė, PhD, senior researcher
Institute of Lithuanian Literature and Folklore
jurga.jonutyte@gmail.com

Giedrė Šmitienė PhD, senior researcher
Institute of Lithuanian Literature and Folklore
smitiene.giedre@gmail.com

Jonutytė, Jurga – Šmitienė, Giedrė: Inversions of Soviet Ableism in the Contemporary Lithuania

KEYWORDS: Soviet ableism, oral narratives of people with disabilities, concept of disability, biopolitics in post-Soviet countries

Abstract

This presentation is based on our joint narratological research into personal narratives of Lithuanian people with physical disability.

According to the ableistic concept of disability, originating in the biopolitical beliefs of the Soviet-era, disability constitutes a lack of “normal life”. The other (reversed) notion assumes that a person with a disability is incredibly strong, being able to overcome any obstacle in her environment and achieve all the imaginary features of this “normal life”. The second version of the concept is an inversion of the rough Soviet ableism. It encourages repulsion from society, as did the former (Soviet) biopolitical system in a similar manner and on a smaller scale. Because of this adverse attitude, the concept of disability manifests in certain visually recognizable forms and does not bring change into the dominant biopolitical paradigm.

Collected narratives of people with physical disabilities suggest a completely different understanding of disability (one that is closer to those suggested by R. Braidotti, D. Goodley or L. J. Davis). They reveal that physical impairment has a contingent position in the composition of one’s life. It plays various roles in personal, professional and artistic life. People with different impairments are not simply adjusting to society. They constitute a part of it that is not integral and is indescribable by means of a single set of criteria. This part of society is never a “community”. It has neither limits nor borders. It is never clear who belongs to this part of society and who remains outside. Basically, this question is situational rather than ontological.

Our argument is that the reversal of an outdated concept of disability, a prevalent strategy in numerous Post-Soviet countries today, is counter-productive to the ongoing debates on an inclusive society. As one of the possible alternatives, we suggest a narratological approach that aims at revealing the experiential multiplicity and multitude.

Karsakpayeva, Madina: Homeschooling as oppression & power for students with disabilities. The case of Kazakhstan

KEYWORDS: UN Convention on the Rights of Disabled Persons, Kazakhstan, home-schooling, disability, power

Abstract

People with disabilities in Kazakhstan, one of the former Soviet republics, have been hidden and are still (mostly) put in different special isolated educational or medical institutions (Rasell & Iarskaya-Smirnova, 2014). Among 690 600 persons with disabilities, the number of children in home-schooling is 14 000 (UNICEF Kazakhstan, 2019).

Every child with a disability in Kazakhstan has to go through pedagogic-medical commission which gives the right to receive this or that mode of education. In most cases it is a home-schooling mode. This fact is related to the mindset and structure of the government along the history of the country. Additionally, the presence of home-schooling is supported by current issues that stop inclusive education such as: inaccessible infrastructure, society's attitude and lack of teacher qualifications. (Human Rights Watch Report, 2019).

As one of the first significant steps towards inclusive educational development, Kazakhstan ratified the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in 2015. However, the vast majority of initiatives since then with regard to inclusive education has a novice and developing mode which still put persons with disabilities in oppressed situation.

Despite all the facts mentioned above, the presence of non-governmental organizations serves as a source of power and support (Isaac, Raja & Ramanan, 2010). These types of organizations help persons with disabilities to become independent, build communication skills and develop a sense of belonging. In the context of Kazakhstan it serves as one of the main options for people with disabilities to develop.

The presentation illustrates home-schooling practice as oppression and power for people with disabilities. Moreover, the presentation aims to show the consequences of the medical model of disability on people with disabilities in Kazakhstan.

Lastly, the role of family support as one aspect of power will be discussed based on my personal experience as a home-schooled person.

Kazakevich, Olia: Disability, Femininity, and Effect: Mothers of Children with Disabilities in Russia

KEYWORD: femininity, disability, effect, women, Russia

Abstract

Exploring the recently emerging trend among Russian charity organisations in which a beauty makeover is offered to the economically and socially marginalised mothers of children with disabilities, I suggest that these women constitute a specific case in contemporary Russian discourse on femininity. As the stigma of disability is assigned to them (not only to their children), it is they - and not so much their children - who are seen as being in need of rehabilitation, for which the makeover becomes a means. I explore how those excluded from the regime of post-Soviet normalcy mediate their vulnerability through engagement with the cultural logic of transformation in contemporary popular culture. Having completed ethnographical fieldwork in Siberia, Russia, among women taking part, as well as organising, charity makeovers, I suggest that femininity is mobilized as an effect-producing framework in a routine, repetitive life, often considered futureless, rather than as an imposed expectation that women must meet.

Roland Keszi, PhD, sociologist, senior lecturer

ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education, Institute for Disability and Social Participation

kesziroland@gmail.com

Keszi, Roland: Artificial Intelligence, Labour Market, Disability - Some considerations in the Light of Empirical Sociological Research

KEYWORDS: artificial intelligence, labor market, disability, robotization

Abstract

This lecture provides a descriptive overview of some of the economic, social, organisational and labour sociological mega-trends that, to the best of our knowledge, are of major importance to the current and future intensification of artificial intelligence and the labour market in 21st century robotics and Labour Market Aspects. The present paper provides some empirical research results within the framework of these theoretical considerations.

Kisari, Károly: Fun4All Model – the Change is Good

KEYWORDS: empowerment, support, advice, power, inclusion

Abstract

In addition to facilitating the development of children, the aim of the Fun4All model developed by Rejtett Kincsek Down Egyesület (Hidden Treasures Down's Syndrome Association) is to strengthen the sense of empowerment among families, including parents, since parents have the power that enables changes to take place in the current public education system, which is based on segregation. Our mission is to promote inclusive education, and to achieve this, these resources are essential.

The Fun4All model is currently available for children in two separate institutions: since 2011 in Nyíregyháza and since March 2018 in Budapest.

In the last seven years, the institution in Nyíregyháza has provided support to children in need of early intervention in the region, and during this period, the professionals of the institution have helped the **children of more than 1,000 families with more than 22,000 intervention sessions**.

In response to the strong need for inclusive intervention and education, by incorporating the experience of the "School4All" programme("Mindenkinek becsengettek!"), in 2011, the Association developed the Fun4All model based on three fundamental pillars.

The principles of the Fun4All model:

- After birth, children **shall be taken to a professional and receive intervention services as soon as possible** after recognising a behaviour indicating disability, since the results of studies show that intervention activities carried out during this period may produce excellent results.
- It is also of key importance for children with disabilities **not to be segregated in their everyday lives**, almost isolated from their typical peers, but to participate in both intervention and leisure activities (play) in an **inclusive environment**. Such joint activities not only have a positive impact on the development of children with disabilities, but also improve their cooperation and problem-solving skills, as well as nurturing their creativity and developing empathy among children with typical development.
- Parents and family members of children with different degrees of development often encounter cumbersome, meaningless communication, therefore, from the very beginning of the development of intervention programmes, the Fun4All model has been striving to **provide parents with easily understandable information**, and subsequently with **continuous bilateral communication** and everyday support.

Virág Kiss, PhD, associate professor

ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education, Eszterházy Károly University

mitiszi@gmail.com

Kiss, Virág: Empowerment through Art

KEYWORDS: empowerment, inclusive art facilitation, community art, participation

Abstract

Adaptive and inclusive art facilitation employs educational and therapeutic methodological tools and applies them to various situations and target groups. For meaningful participation, it is necessary to use the tools of enablement and empowerment (Lakatos, 2009). Both sides must appear during the art facilitation, otherwise there can be no expression of creativity. Community art is an art form based on participation.

I will show, both in inclusive and community art, examples of empowerment through art. I have had an opportunity to visit London several times on a study programme (with Erasmus), where I could examine inclusive art community projects. Joy of Sound (JOS) runs weekly year-round participatory music sessions. The inclusive music sessions provide people with all abilities with an opportunity to experience making community music. The intention of the Dancing Tao community is inclusivity, as they are looking for ways of making their community and activity accessible for everyone. The Hungarian Artman Association works on a variety of levels and forms with people of all abilities. Inclusive Jam is a form of art facilitation that provides an open space for meeting and possibility for participation to all in movement.

An important element of empowerment is that the participants are equal partners in the creative process, which is a feature of all the offered activities. They create a shared space for meeting others and make it accessible for all, where free improvisation is combined with instructions specific to the situation, and combined with adaptive tools for all, thus making participation possible for all. Development of these adaptive tools requires more time, as it represents a mutual adventure with the participants. An understanding and acceptance of the needs and intentions of the participants are necessary for finding adequate tools. Practice is important, as is the assurance that the group will meet again. In all examined cases the framework and leadership are provided by a team and the attitude of the leader is one of sharing the "power" with the team.

References

Lakatos Kinga (2009): *A képessé tétel folyamata. Az érdekérvényesítés esélyeinek növelése a szociális és közösségi munkában*. In Parola-füzetek, Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest.

http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/14c544c36a68ce4fc12575d9002dfc69?OpenDocument

Web:

<https://joyofsound.org/>

<http://artman.hu/inkluziv-jam/>

<http://dancingtao.net/>

Kolonics, Krisztián: Creating anotherness or being yourself!

KEYWORDS: Disability, Stereotypes, Chance, Self-realisation

Abstract

A disabled person has to face the storm of stereotypes, and that's why, life is not easy. They have to recognise their limitations, and there are two types among those affected, the majority trying to live within these limits in this state of "quarantine", and thus closing themselves into a bubble built by it. The same can be observed in institutional care and in protected employment. Then there are those who constantly want to cross these borders, and who strive to lift themselves out of this "pit"! In this case, the situation arises in which the individual is willing to step out of the stereotype and gain an opportunity to achieve something outstanding. I do not only refer to myself, but I have several affected acquaintances who approach life in this manner, who have seized this opportunity and who are no longer bound by stereotypes. Society at large still appears to try to hinder such an approach, but this can be overcome. If you want to do something strongly enough, you can achieve it.

Gábor Kovács, drs., PhD student

Eötvös Loránd University Doctoral School of Education, Doctoral Programme in Special Needs Education

kovax@gmail.com

Kovács, Gábor: Innovation trends in the labour market - How do we respond to the needs of people with disabilities?

KEYWORDS: labour market, innovation, people with disabilities, vulnerable social groups

Abstract

There are several forms of social oppression that undermine opportunities for social inclusion. The general attitude that influences the components of social structures and defines its motives is manifested in the world of work as much as in any segment of life. It is thus well reflected in the representation of people with disabilities in the labour market. The position and social mobility of vulnerable social groups are far more likely to follow negative economic processes than those that are more successful in asserting their interests. Sooner or later, the strengthening of an economy and the improvement of different market trends will also affect the labour market activity of people with disabilities. The economic downturn, especially with regard to the effects of the crisis, also has an effect on this.

Changes in the 2010's have contributed positively to the dynamic rise in employment rates, but the impact of the expected consequences of another recession (see the labour market crisis of the 1990's) may even reverse this trend. The state can contribute to mitigating the negative market effects through its own regulatory role, interventions and support for developments and innovations. The experiences of recent years show that not only the development of state institutions, and new legislation, but also the targeted state support of innovative labour market initiatives to improve the employment situation of vulnerable social groups can contribute to the improvement of their employment situation.

Since the 2000's, it has become apparent that advances in ICT and artificial intelligence technologies that support independent living are increasingly available and that there are many more opportunities for employers in specific sectors of the economy. However, adequate employment practices adapted to the capabilities of people with disabilities and relying on the potential of advanced technologies are spreading quite slowly. Alternative labour market services have existed for over twenty years, and at that time represented a major professional innovation. Their importance is not diminishing, but their professional content and ways of working are changing: there is an increasing emphasis on helping people who require more intense personal assistance and tailor-made methods to adapt to the capabilities of the workplace, exploiting the opportunities provided by new technologies.

Maléth, Anett: What Wheels Must We Set in Motion to Foster Supported Decision-Making in Hungary?

KEYWORDS: human-rights model, supported decision-making, therapeutic jurisprudence

Abstract

Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) introduced the human-rights model of legal capacity for people with intellectual disabilities (PwID). The human-rights model represents strategies for supporting individuals' ability to exercise their legal capacity to act, as opposed to a guardianship system which tends to curtail those rights.

Thanks to the CRPD, the Hungarian Civil Code implemented "supported decision-making" as a new legal entity in 2014. Five years on, supported decision making is still a young institution. Statistical data show that it is not utilised to a great extent and very few individuals (only 167 people)* have taken advantage of this legal construction. By comparison, 57,983 people are currently under guardianship in Hungary. This vast disparity is telling.

One main question may be access to this supportive strategy in Hungary, which could operate two main ways: I) indirectly through the courts following different types of guardianship suits, or II) directly through the Office of the Public Guardian. It is important to note that in both cases, either indirect or direct, supported decision-making can be initiated only by the individuals concerned (i.e., PwID).

During my presentation, I wish to show the potential role of therapeutic jurisprudence, how it can foster communication among the participants and encourage the empowerment of those affected (PwID). More specifically, how can judges handle cases involving people with intellectual disabilities, how can attorneys defend their interests more supportively, how does double-voice communication work during the process, and how we can facilitate this systematic transformation with interdisciplinary cooperation without excluding the concerned individuals?

On a system-wide level, we must shift gears significantly in the direction of supported decision-making. What wheels must we set in motion to accomplish this?

Réka Ótott-Kovács, special needs education teacher

Wesley János Kindergarden, Primary School and Secondary School; University of Szeged Juhász Gyula Faculty of Education

okreka97@gmail.com

Ótott-Kovács, Réka: Research experiences using easy-to-understand questionnaires

KEYWORDS: easy-to-understand communication, questionnaire, persons with intellectual disabilities, self-reporting

Abstract

Introduction

When it comes to research about people with intellectual disability, researchers typically ask other persons, such as teachers, care-takers etc. about the individuals' lives. This is called proxy reporting. These informants' task is to speak for the individuals. Information received from others can be biased on account of self-interest and for many other reasons. Proxy reporting cannot be a valid substitute for self-reporting. (Emerson, Felce & Stancliffe, 2013)

Methods

I have conducted a participatory research study in which the persons with disabilities were active participants. I have decided to use the self-reporting method as I intend to provide an opportunity for self-advocacy and empowerment.

Among the participants, there were 68 adults with intellectual disability from six institutions, all located in Csongrád county. The main topic of the questionnaires was independent living.

I created an easy-to-understand questionnaire combining the regular questionnaire-development methods and guidelines for making information accessible for people with intellectual disability. After each meeting with the participants I modified the questionnaire (Turnpenny, Caiels, Whelton, Richardson, Beadle-Brown, Crowther, Forder, Apps & Rand, 2018).

Goals

The goal of my research was to ask people directly about their experiences in certain areas of their independent lives, using special questionnaires.

Another direct goal was to explore experiences and interests of the participants in a given topic. With this, our long-term project plan is to create an easy-to-understand video channel about independent living. My indirect goal was also to develop the method of questionnaires in easy-to-understand language, which is not known in the Hungarian practice, and to change the attitude towards research involving people with intellectual disabilities.

Conclusion

The appropriately adapted questionnaires are useful tools when conducting a research study that involves people with intellectual disability. However, we must also consider its limitations. The most notable limitation is its relatively high level of verbatim. (Turnpenny et al, 2018)

Nevertheless, creating similar methods and conducting research in participatory and inclusive ways is of great importance since by using these innovations, we are able to obtain valuable and detailed information about diverse target groups. Furthermore, if we use the information obtained in the practical field, we may empower the participants (Katona, 2013).

References

- Emerson, E., Felce, D., & Stancliffe, R. J. (2013). Issues concerning self-report data and population-based data sets involving people with intellectual disabilities. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 51(5), 333–348.
- Katona V. (2013). Felnőtt értelmi fogyatékos személyek életútjának feltérképezése. In Zászkaliczky P. (szerk.). *A társadalmi és az iskolai integráció feltételrendszere és korlátai* (pp. 117–177). ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Turnpenny, A., Caiels, J., Whelton, B., Richardson, L., Beadle-Brown, J., Crowther, T., Forder, J., Apps, J., & Rand, S. (2018). Developing an Easy Read Version of the Adult Social Care Outcomes Toolkit (ASCOT). *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 31(1), 36–48.

Péter, Orsolya Márta: Divine Gift or Divine Curse? Depictions of Physical and Intellectual Disability in Ancient Roman Sources

KEYWORDS: Antiquity, disability, history, Ancient Rome

Abstract

The aim of this paper is to offer a survey of the various approaches regarding physical and intellectual disability in ancient Roman sources. As mentioned in such sources, there was an apparently “standard” expectation concerning the properties and functioning of the human body and soul in ancient Rome, and any deviations from such typical expectations were approached in an ambivalent way by society in general, and social regulators (such as the law) in particular. While society was generally somewhat tolerant towards people who acquired a disability later in life, any deviations from the “standards” at birth triggered certain reactions that resulted in a shockingly inhumane treatment of disabled people for several centuries.

Petri, Gábor: Self-advocacy of people with learning disabilities and autistic people

KEYWORDS: learning disability, autism, disabled people's movement, self-advocacy

Abstract

In recent decades, the disabled people's movement has shaped public policies around the world (Barnes & Mercer, 2008). Disabled people have become leaders of their social movement with the exception of the learning disability and autism advocacy movement (EDF, 2018). Indeed, disabled people's organisations (DPOs) in autism and learning disability are still mostly controlled by parents, professionals or others. Indeed, self-advocates with a learning disability or autism are rarely in control in much of the disability advocacy that claims to speak for them (e.g. Waltz, 2013).

My presentation looks at the position of self-advocates (autistic people or people with a learning disability) within the disability movement. The presentation builds on a doctoral research project aimed at identifying the main facilitators and barriers to self-advocacy in today's disability movement. The project is based on empirical data from two countries: Hungary and the United Kingdom. 43 participants (self-advocates, parents and professional advocates) were questioned in interviews and focus groups. For analysis of the data, several methods were used including thematic and content analysis. The project had a multidisciplinary design, building on traditions of disability studies, but also taking inspiration from linguistics, human rights studies, practice theory and media studies.

Findings show that barriers to self-advocacy include (a) practices of DPOs (incl. conventions, organisational rules, internal hierarchy); (b) lack of income and funding; and (c) token involvement of self-advocates in the advocacy work of organisations. On the other hand, the project identified several facilitators that support self-advocacy: (a) new ways of working together between self-advocates such as the emerging online and offline community of autistic people; (b) the internet; (c) human rights that may be able to remove some of the barriers self-advocates face. The project also resulted in a new, "Pathways to Advocacy" model that is a heuristic tool to mapping contemporary forms of disability advocacy.

Suha, Brigitta: Generational Identity Crisis in the Light of Creating Social Diversity: “I am a Hearing Person Holding the Spirit of a Person with Hearing Impairment!”

KEYWORDS: deaf family, healthy child, deaf husband, search for identity

Abstract

Am I different? I have given considerable thought to this.

My parents, my grandparents, and even my great grandparents were people with hearing impairments. They were born with them; I, however, arrived without any impairments into the family, yet I still do not feel that I am truly without any.

How did I learn to speak? The same way as if I was a child with hearing impairments to parents with hearing impairments. First, I learnt sign language, then deaf speech, through which I imbibed all the speech defects of those living around me. I was faced with this, however, only in the nursery school, when I realised how the other children pronounced words differently, or when they did not understand me if I tried to communicate with them in sign language. It was at the beginning of primary school when I first interpreted for my mother at a legal office, simply to open an account at a bank. Eventually we succeeded, but on the way out countless people were staring at us. I sensed that we were different. There was something about us that prompted people to stare at us in a negative way. I asked my mother why, but she just told me not to worry about it. Since then I have mastered differentiating between the various types of staring!

As I recall, I have had more negative than positive experiences. The first time that I met a person with a positive approach to my situation was while I attended vocational school. This person asked me whether I was aware of the great help I could provide others. He was right.

I am of help – a person working as a tool, bridging silence and sound.

Up to this day I still exercise habits rooted in my childhood. I do not watch television loud and more than one home appliance operating at the same time is disturbing to me. I always try to tap into my own inner silence at instances like these. I am a part of my environment, but in a different way from my fellow people with ordinary hearing.

I cannot step out of this situation. This is a closed world, a community within the community. I have an identity disorder. I am a hearing person with spirit of a person with a hearing impairment. I see the world as they do; I think the way they do. Sign language is my mother tongue, and Hungarian deaf speech my second language. I find it much easier to express myself in sign language. I can say much more in it than with sounds. So, I am not sure if I am without impairments. I hope I

am, as I am very much needed in my job. I work with children within hearing impairments, as I am an assistant of special needs education.

Carmen Svastics, drs., PhD student, assistant lecturer and ESP instructor
Eötvös Loránd University, Doctoral School of Education
ELTE Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education
svastics.carmen@gmail.com

Bianka Tóth, drs., PhD student, communication officer
ELTE Faculty of Humanities, Doctoral School of Linguistics
Tempus Public Foundation
tothbianka1105@gmail.com

Svastics, Carmen – Tóth, Bianka: Critical Discourse Analysis of the Hungarian Parliament's Social Welfare Committee Meeting (held 25th March 2015) adopting the New National Disability Programme, as well as the Periodic Report on the Action Plan for the Implementation of Tasks (Report No. 3587)

KEYWORDS: National Disability Programme, accessibility, employment

Abstract

One of the most important strategic documents on disability in Hungary is the National Disability Programme, which the Parliament adopts at certain intervals to improve the life situation of persons with disabilities and to enhance equal opportunities. Its implementation is secured by the Government through so-called action plans. The report on this is discussed and adopted by the National Assembly's relevant Committee along with the drafting of an official protocol.

This presentation offers a critical analysis of the discussion of the most recent report of the period 2011-2013 (report No. 3587) on 25th March 2015 by the Hungarian Parliament's Social Welfare Committee. Critical Discourse Analysis (CDA) "lays the emphasis on scientific analysis, what is in the air: the broader topics need to be surfaced that constitute the paradigmatic strategies behind policies" (Nagy et al., 2008).

CDA examines the text, but it goes beyond the simple description and analyses it together with its context, in a broader sense. According to Teun van Dijk, the major task of CDA is to connect micro (language use, discourses, oral interaction, communication) and macro levels (power, dominance, inequality between social groups). There are two basic questions: how does a dominant group control public discourse and with that the general mindset, and with what consequences? (Van Dijk, 2001)

The critical analysis of the Committee meeting wishes to point out the institutionalised way of thinking with which national policy-makers understand and treat disability policy and the situation of persons with disabilities (Géring, 2005; Glózer, 2006). The protocol of the meeting is one of the few documents that provides

insight into the otherwise typically depoliticised domestic disability narratives (Kiss, 2013), and shows how the topic appears in political disagreements. Our investigation is intended to contribute to the otherwise neglected discursive approach of disability and to the discussion of important issues in Hungarian Disability Studies (Goodley, 2017). Our ultimate goal is to "improve the quality of all our lives through better policy and changed practice" (Oliver, 1994, p. 12).

References

- Géring Zs. (2005). 3-6-12: avagy összefoglaló művek a diskurzuselmélet területéről. *Szociológiai Szemle*, 2., pp. 130–142.
- Glózer, R. (2006): A diskurzuselemzés módja és értelme. In Feischmidt Margit, *Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom és kultúrakutatásban*. http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/index8dbc.html?option=com_tanelem&id_tanelem=841&tip=0
- Goodley, D. (2017). *Disability Studies. An Interdisciplinary Introduction*. Second edition. London: SAGE Publications.
- Kiss V. (2013). A teljesség politikája: fogyatékosdiskurzusok és a normalitás ideológiája Magyarországon. In Laki I. (szerk.). *A nemzetközi és hazai fogyatékospolitika a 21.században*. Budapest, MTA TK Szociológiai Intézet – L'Harmattan (pp. 5–34).
- Nagy Z. É. et al. (2008). *A megváltozott munkaképességű és fogyatékossgal élő emberek társadalmi és jogi helyzete Magyarországon és nemzetközi kitekintésben*. Helyzetfeltáró tanulmány. Revita Alapítvány.
- Oliver, M. (1994). *Politics and Language: Understanding the Disability Discourse*. Elérhetőség: <https://disability-studies.leeds.ac.uk/wp-content/uploads/sites/40/library/Oliver-pol-and-lang-94.pdf>
- Van Dijk, Teun A. (2001). Critical Discourse Analysis. In Tannen, D, Shciffirin, D & Hamilton, H. (eds.). *Handbook of Critical Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell. (pp. 352-371).

Tóth, Miklós Bálint: Commentaries on the Foundations of Power Theory of Critical Disability Studies

KEYWORDS: Michel Foucault; theories of power; discourse; Critical Disability Studies

Abstract

Disability Studies and especially Critical Disability Studies sometimes implicitly, sometimes explicitly assume that disability is a political phenomenon. It is a regularly arising thought that it is a social construction which is unquestionably constituted in the dimension of power. For this reason, suffering oppression and being subjected to power is common experience of disabled people. So, the most important task of the representatives of critical disability studies is to explore and demonstrate the true nature of this phenomenon and struggle against it.

In my presentation, I will interpret the foundations of power theory of this area through Michel Foucault's approach of power. According to Foucault, the everyday thought and the traditional scientific methods alike make assumptions of reduced validity about our world because they ignore the fact that their argument is formulated in a framework determined by power, in the so-called dominant discourse. Moreover, Foucault states that the discourse pervaded with power not only hinders the understanding but those who participate in it actually serve the purposes of the power. Therefore, scientists' duty is to uncover the structures of power and contribute to their demolition.

After providing an overview of the Foucauldian concept, I argue that in spite of its impressiveness, this idea is full of several internal contradictions. Following the presentation of the problems, I will examine whether accepting the presumptions of this paradigm, the study of the society (in this case, the critical disability studies) necessarily enters the arena of power, and inevitably becomes a political activity.

**van't Ende, Floor: Higher Education Policies for the Knowledge
Society: the Place of (Dis)ability
(A Case Study of the European Union with a Focus on Skills for the
Knowledge Economy)**

KEYWORDS: Knowledge Economy, European Union, Disability Policy

Abstract

This paper examines the implications for disability inclusivity policy as the EU heads toward a future knowledge economy. I will mainly consider the *Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth: Communication from the commission* report from the European Commission, published in 2010.

Its findings are that European economic strategy is based on a knowledge economy in which the mass production and utilisation of knowledge is central (United Nations, 2005, p. xi). A focus on the production of knowledge goes hand in hand with the concept of *lifelong learning*, widespread in European policies. The European Union's recent disability policies have a strong focus on integrating people into education and lifelong learning, both to enlarge its pool of knowledge workers and to empower and integrate people in society. Most of these policies are oriented towards increasing accessibility to education and public spaces more generally.

An analysis of what a "good" lifelong learner is supposed to be, alongside an critical reading of what the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) lists as "skills for the knowledge economy" however shows that the (ideal) nature of the lifelong learning is inherently ableist, and that some "skills for the knowledge economy" cannot be taught and may very well, by definition, be unreachable by several groups of people.

The paper concludes that as the EU is shifting in the direction of a knowledge economy, the abilities of the brain become the focus of productivity. As the EU shifts it economy towards a knowledge economy, it should more strongly emphasise the inclusivity of those people who by definition are considered less productive in a knowledge economy.